

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

EREDTÉSEK:
4-hasábos példát sor egyszer 20 fillér.
Minden következőnél 15 fillér.

Különlet sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetem
visszatartó palotájában.
TELEFON-SZÁM: 222.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, július 7.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A hus.
- Csendes ülés.
- Arad a bankkارتell ellen.
- A gázgyári sztrájk.
- Újabb kavarodás.
- A Népszínház sorsa.
- Vidéki színházak sáverban.
- Városi szeszgyár — városi patika.
- A mellőzött udvarió boszúja.
- Guy de Maupassant.
- A t. Házból.
- A pékmester gyilkosa.
- A tőzdehlénák alkony.
- Tombola-perspektíva.
- Gyilkos házaspár.
- Téma: A menüet. Irta: Guy de Maupassant.

A hus.

Arad, július 6

Nyaralásoknak, drága szórakozásoknak idején adassék nekünk bocsánat, hogy csak egyszerűen a hussal, a közönséges mindennapi táplálékkal foglalkozunk. Jó azoknak, akik a drága aradi huson elrontott gyomrukát Karlsbadban, Rohitsban hozhatják helyre, de most az egyszer legyen még itt szó nem a nyaralás nagy problémájáról, nem az elrontott gyomrok megjavításáról, hanem azokról, akiknek még nem is volt alkalmuk elrontani gyomrukát azon a drága aradi huson.

Szép kis története van ennek a drága aradi husnak! Kezdődik ez a történet azzal, hogy a háziasszonyi panaszok, családientartói kinlódások keresztültörték az otthon falain, a kávéházi sóhajtozások határain, elhatoltak a városházára és megpendítették a próbavágatás eszméjét. Ez bizonyára nagy haladás volt ahoz képest,

hogy eddigelé csupán otthon szidtuk a mészárosot és elsejénként borzadtunk a huszámla miatt, ha már egyáltalában jutottunk addig, hogy a mészárosok egy hónapig hiteleztek a husért. Ezen a hosszú uton keresztül mégis elérkeztünk a próbavágáshoz, amelyen azonban hamarosan túl is estünk. Kisült tudniillik, hogy így drágábban kapjuk a husat, mint a mészárosoktól. Ez az eredmény inkább szomorú, mint humoros volt.

A másik kísérlet azonban már a humor birodalmába visz. Mert ekkor kerültek sorra a tengeri halak. Ezekkel akarták jól-lakatni ezt a nagy, éhes várost. Az apró foldozgatás természetesen nem segített a nagy husdrágaságon és csak a város szánalmas erőlködéseinek növelte a számát.

Végül is a közvélemény pressziója felvetette a hatósági mészárszék eszméjét. Tartottak ankétet — ezen a stádiumon nálunk minden agyonsanyargatott kérdésnek tul kell esni, — mondtak dörgedelmes beszédeket a husdrágaság ellen, úgy hogy a tanács végre is már nem tudott elzárkózni a közhangulat elől és közgyűlés elé vitte a hatósági mészárszék kérdését. A közgyűlés lelkesedéssel elhatározta ennek felállítását és mindenki azt hitte, hogy most már végre igazán meglesz a módja a mesterségesen fentartott husdrágaság megszüntetésének.

Mindenki ezt hitte és mindenki csalódott. A közgyűlési határozat, hála a mi közigazgatási apparátusunknak, felkerült a minisztériumba és — miért, miért nem, még mindig nem érkezett vissza. Az aradi közgyűlés határozatainál ez nem is szo-

kallan dolog, különösen akkor, ha a késsedelemmel tönkre is lehet tenni bizonyos dolgokat. Szerencséje — vagy inkább szerencsétlensége — a városnak, hogy a minisztérium késlekedése dacára még mindig aktuális maradt a hatósági mészárszék felállítása. Ha hónapokkal ezelőtt sürgős volt ez az ügy, úgy most még sürgősebb és így a közgyűlési határozat jóváhagyása még mindig nem hiába jönne.

Mert a husdrágaság még mindig olyan súlyos, mint ezelőtt volt. Epen most elvastuk, hogy egy csomó dunántúli nagyobb városban a husárakat jelentékenyen leszállították. A mészárosok szállították le, anélkül, hogy egy jóváhagyásra szoruló közgyűlési határozattal kellett volna őket erre szorítani. Nálunk már van ilyen határozat, de a mészárosok nem sokat törődnek azzal. Nem is veszik tudomásul ezt, valamint alig gondolnak arra is, hogy a jószág ára különösen a nagy takarmányhiány miatt az utóbbi időben csökkent. Ez az ő hasznuk — gondolják — és kár lenne ezt a közönséggel is éreztetni. De mivel ezt a közönség már nagyon is jól tudja, nemrég megtettek annyit, hogy valami nagyon csekélységgel, alig észrevehetően és még kevésbé érezhetően, leszállították egy-két hus-félének árát. Azóta a takarmány még drágább lett, a gazdák még inkább siettek tudadni rémületükben a jószágon; de a hus ára ezekkel még a legcsekélyebb arányban sem lett kisebb.

És még reménység is alig van arra, hogy a közel jövőben kisebb lesz. A mészárosok nagyon jól értenek a valamikor legalább némileg megokolt ármagasságok fentartásához és mindaddig, amíg egye-

A menüet.

Irta: Guy de Maupassant.

A nagy szerencsétlenségek látása engemet nem puszt el, mondta Jean Bridelle, a szkeptikusságáról híres aggiegény. Eég részem volt náborukban; minden megindulás nélkül jártam-keltem a holttestek között. A természet vagy az emberek durva erőszakosságai irtózatot és méltatlankodást keltenek bennünk; de nem érintik úgy a szívünket, mint némeiy apró szomorú dolog.

A legszörnyűbb fájdalom, a mi embert érhet, az, mikor az anyának meghal gyermeke, vagy a gyermeknek anyja. Ez rettenetes, szívet tépő; de aztán mégis csak meggyógyulnak, mint a legvérszobb sebek. Hanem vannak titkos bánatok, szerencsétlenségek, melyek láttára a szomorú gondolatok egész világa támad föl bennünk, hirtelen feltárva előttünk örökké tartó szenvedéseket; s e lelki szenvedések annál mélyebbek, mert szelidek, annál fájóbbak, mert szinte érthetetlenek, annál makacsabbak, mert mesterkéltnek látszanak és végtelen bánat, keserűség, kiábrándulás érzését oltják belénk hosszú időre.

Mindig előttem van két három dolog, a melyet mások talán észre sem vettek volna és én rajtam mégis gyógyíthatatlan, mély sebet ejtett. O azok alkalmasint meg sem fogják ér-

teni, miért indítottak meg engemet ennyire ezek a gyors impressziók. Csak egyet mondok el. Régen történt, de most is oly élénken van meg bennem, mintha tegnap lett volna. Lehet, hogy csak képzeldősem érzékenyített el annyira.

Most ötven éves vagyok. Akkor fiatal voltam és jogot hallgattam. Szomorú, álmodozó, melankólikus bölcselkedéssel tell flu létemre nem kedveltem a lármás kávéházakat, a nagyszájú cimborákat, az ostoba leányokat. Mindig korán keltem és legfőbb nyönyörűségem volt reggel nyolc óra felé egyedül sétálgatni a Luxembourg-palota kertjében.

Ugye, önök nem is ismerték ezt a kertet? Olyan volt ez, mint egy mult századbéli itt feledt park; szép, mint egy öreg asszony sze lid mosolygása. Sűrű bozótok választották el a szűk, szabályos fasorokat, a lombok egyenesre nyitott két falát. A kertész nagy ollója szüntelenül simította a zöld bástyákat; helylyel-közzel virággyak mosolyogtak és apró fak sora koztak, mint sétáló iskolás gyermekek, gyönyörű rózsabokrok és gyümölcsfák között.

E kedves sűrűség tele volt méhekkal. Kaszalk rendben állottak a deszkákon; s a szorgalmas állatkák végig dongották a csendes fasorok minden sugát. Ide jöttem minden reggel. Leültem egy padra és olvastam. Néha térdemre ejtettem a könyvet és álmodoztam,

hallgatva a körülöttem sajongó Párist és gyönyörködve a régi módi kert végtelen nyugalmaiban.

De csakhamar észre vettem, hogy nem magam járok e magányos helyre; olykor szemközt találkoztam egy furcsa kis öreg emberrel. Ezüstcsatos cipőt, térdigérő nadrágot, tubáksznű kabátot és nyakkendő helyett mellfodrot viselt; a fején pedig nagykarimájú, borzas, ösönviseletti kalap ékeskedett. Szörnyű sovány, szögletes volt az öreg, de szüntelen mosolygott, eleven szeme pedig folyton ide s tova tekintgetett. A kezében mindig pompás aranygombu botot tartott; alkalmasint drága emléke volt neki.

Az emberke eleinte meglepett, aztán mód nélkül érdekelni kezdett. Lestem rá a lombfalon keresztül, kísérttem s meg-megálltam a fordulónál, hogy ne vegyen észre.

Egy reggel az öreg alkalmasint azt hitte, hogy egyedül van és igen különös mozdulatokat kezdett tenni: apró léptekkel előre sietett, majd mélyen meghajolt; aztán egyet ugrott, összehúította a bokáját a levegőben, majd keszesen lebegett, mosolyogva, mintha közönség előtt lenne, egyre-másra bókolt, kerekdeden ki-gömbölyítette sovány karját és csókokat hányt az üres levegőbe. Táncolt!

Szinte kővé váltam a bámulattól és azt kérdeztem magamban: ki a bolond kettőnk közül, ő e, vagy én?

dül ők igazgatják ezek mértékét, nem is fogják meglazítani a husdrágaság csavarait. Nekik van egyedül hatalmuk felette, élnek és visszaélnek is ezzel a hatalmukkal. Talán érzik, hogy nagyon sokáig már nem tarthat dicsőségük, talán tudják, hogy végre a miniszteri jóváhagyás is megérkezik, az iparhatósági ár-ellenőrzés kora is közeledik és hogy végre talán a husból élő, husért kinlódó emberek türelme is elfogy és hatósággal vagy hatóság nélkül, de módját találja a hus egyedáruság megtörésének. Ez utóvégre is csak gyomor kérdése; mire van gyomrunk: lenyelni a kevés, de drága húst, vagy megelégedni a hus tulajdonosainak kényuraságát?

*

Csendes ülés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, július 6.

Lassan gyűlnek a képviselők. Tíz órakor még jóformán teljesen üres a folyosó. Meglátásuk a Háson, hogy a vakáció küszöbén áll. Wekerle Sándor miniszterelnök negyed tizenegy órakor érkezett a képviselőházba. Az elnöki szobában Návay, Wekerle, Mészáros és Günther tanácsosnak a végrehajtási novelláról és a tanácskozás oly soká húzódik el, hogy csak háromnegyed tizenegykor nyitják meg az ülést.

A napirenden levő javaslattal azonban nem törődik senki. Mindenki a végrehajtási novellára gondol, melyet harmadik olvasásban kell elfogadni.

Hirtelen az a vészir fut végig a folyosón, hogy nem szavazzák meg a harmadik olvasásban Günther javaslatát, mert annyit módosítottak rajta, hogy ez nem felel meg többé a többség felfogásának.

Nagy izgalom uralkodik a folyosón. A nagyfejek tanácsosoknak, a jegyzők családtagoknak, a miniszterek bezárkózva eszméket cserélnek. Mérey felszólalása után azonban a Ház elfogadta harmadik olvasásban a végrehajtási

novellát, sőt elintézte a birtokrendezésről szóló törvényjavaslatot is.

As ülésen Návay Lajos elnököl.

Hammers'ag László jegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét, amelyet hozzászólás nélkül hitelesítenek.

(Harmadszori olvasás.)

Következik a végrehajtási novella módosításáról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása.

Mérey Lajos: Azt kifogásolja, hogy a részletes tárgyalás alkalmával a 26. és 27. szakaszra benyújtott módosításai, az új számozás folytán rossz helyre csatoltattak. Kéri ennek kijavítását.

Elnök: Kijelenti, hogy Mérey indítványa házaszályszerű, mert a 237. §-ban meghatározott stílus módosítására vonatkozik.

A Ház hozzájárul a módosításhoz.

Ezzel a végrehajtási törvény módosításáról szóló javaslatot harmadszori olvasásban is elfogadták.

A napirend harmadik pontja a birtokrendezés úrbéri elkülönítés, arányosítás, tagosítás módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Ferenczy Géza előadó elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Az úrbéri elkülönítés, arányosítás, és tagosítási törvénynek nagy hibái vannak, amelyeket az erdőnyelési birtokrendezési törvény már megszüntetett. A javaslatnak két intézkedése fontos különösen: korlátozza az erdő területek felosztását, nehezíti a közlegelők szét- rabolását.

Bredicianu Coriolán: Hozzájárul a javaslatban, mert bizik benne, hogy jobb állapotot fog teremteni. A régi törvény sok visszaélésre adott alkalmat, aminek a szegényebb sorsú kisbirtokosok vallották különösen kárát. Az állattenyésztés fejlesztése céljából különösen a közlegelők szaporítását tartja fontosnak. A nemzetiségekkel szemben követendő eljárásnál kéri a kormányt, hogy épen olyan méltányosan járjon el, mint a magyar ajkú lakókkal.

Artim Mihály: A javaslatnak nagy hibája, hogy nem nyújt semmi reményt arra, hogy idegen ajkúak is kapjanak állami birtokot bérbe. Ez nagy sérelem.

(Egyesítő mérték.)

Mezőssy Béla államtitkár: Beszédjében válassza Bredicianu szavaira. Megnyugtassa, hogy a kormány a nemzetiségekkel élesen sem indult sohasem szenvedélyből és épen oly mértékben nyújt nekik segítő kezet, mint az ország többi lakóival. Az akelő épen a nemzetiségi vidékeken folyik.

Hódy Gyula: Ezt kell megírni Björksonnak. Mezőssy Béla államtitkár: Artim azt kifogásolja, hogy uradalmakat nem magyar ajkúaknak nem adnak bérbe. Ennek utána fog nézni s ha a vád igaznak bizonyul, biztosítja Artimot, hogy intézkedni fog. Az bizonyos, hogy állami birtokot nem lehet bérbe adni rem magyar ajkúaknak. Kéri a javaslat elfogadását.

Bredicianu Coriolán: Félreértett szavait magyarázza helyre. Politikai tendenciát nem kevert beszédébe. Az államtitkár azon kijelentését, hogy a kormány a nemzetiségekkel épen olyan méltányosan fog eljárni, mint a többi lakókkal, örömmel veszi tudomásul.

(A telepesekért.)

Günther Antal igazságügyminiszter: A javaslat nagy közgazdasági érdekeket véd. Olyan kijelentéseket és panaszokat hallott, hogy a telepítések körül nagy visszaélések vannak. Utána fog nézni, s ha igazak ezek a vádak orvosolni fogja szokot. A javaslat egyik fontos célja a magyarosítás is. A nemzetiségek üldözéséről szóló vád koholt, a külföldön terjesztett ilyen vádak teljesen valótlanok. Kéri a javaslat elfogadását.

A Ház ezután a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

Következik a részletes tárgyalás.

Az első szakaszt vita nélkül fogadták el. A második szakasznál.

Nagy György: Azt hissi, hogy a birtokrendezés kérdését ő érti legjobban. (Ének derűlté.)

Uj szakaszként azt a módosítást ajánlja, hogy azokban a körségekben, amelyekben közlegelő nincs, a kormány létesítsen.

Bredicianu Coriolán: Azt kívánja, hogy a község területeiből hasi'sanak ki az állattenyésztésre szükséges területet.

Ferenczy Géza előadó nem fogadja el a módosításokat.

A harmadik szakasznál

Bernát István lényegtelen módosítást ajánl, amelyhez Günther Antal igazságügyminiszter is hozzájárul.

A többi szakaszokat vita nélkül fogadta el a Ház.

A birtokrendezésről szóló törvényjavaslatot részletesen is elfogadták.

A napirend megállapítása után elnök az ülést bezárja.

A legközelebbi ülés holnap 10 órakor lesz.

De egyszerre abba hagyta a táncot s előre lépett, mint a hogy a színészek jönnek a lámpákhoz, azután kecses mosolyal hajlongott, egyre hátrább vonulva és reszke's kezével csókot hányt a nyírott fákra. Azzal komolyan folytatta sétáját.

E naptól fogva mindig szemmel tartottam. És minden reggel ismételte azt a megfoghatatlan táncot. Örült vágy fogott el, hogy beszéljek vele. Meg is kockáztattam az ismerkedést. Üdvözöltem őt és azt mondtam neki:

— Ma igen szép idő van.

Az öreg meghajlott:

— Valóban, uram, ez olyan idő, mint a milyenek hajdan jártak.

Egy hét alatt megbarátkoztunk s megtudtam történetét. A kis öreg XV. Lajos idejében az opera táncmestere volt. Szép aranygombos pálcáját Clermont gróf ajándékozta neki. És ha a tánc került szóba, a vén emberke mindjárt fecségni kezdett a végtelenségig.

— Az én feleségem a híres Castris. Ha kívánja, be fogom önt neki mutatni; de ő mindig csak később jó ide. Látja, ez a kert, ami gyönyörűségünk, a mi életünk A régi jó világból csak ez az egy maradt meg nekünk. Élünk se bírnánk, ha ez nem volna meg. És a kert régi és előkelő. A levegő nem változott benne ifjuságom óta. Feleségem és én itt vagyunk minden délelőtt. De én már reggel ide jövök, mert jókor kelek.

Villásreggelim után visszatértem a Luxembourg-palota kertjébe és csakhamar megálltam

vén barátomat, a mint ceremóniás kellemmel vezetett karonfogva egy feketeruhás öreg asszonykát. Bemutatott neki. Ez volt a híres Castris, a nagy táncosnő, akit szerettek a hercegek, szeretett a király és szeretett az egész múlt század, mely a világot a szerelem illatával tölti be most is.

Leültünk egy kőpadra. Május volt. A tiszta fásorokat a virágok lehelle azasztotta el; a lombok között áttörő verőfény a nagy Castris fekete ruháját arannyal hirtette be. A kert üres volt. Messziről hallatszott a bérkocsik robogása.

— Ugyan magyarázza meg nekem, mondtam a vén táncosnak, hogy mi volt a menüet? Az öreg összerázkódott.

— A menüet a táncok királynéja és a királyné tánc. Mióta nincsenek királyok, nincs többé menüet sem.

Aztán ékes stílusban kezdte zengeni a menüet dicsőítését, amelyből én nem értettem egy szót sem. Arra kértem, hogy írja le a lépéseket, mozdulatokat, a helyzeteket. Az öreg megzavarodott; idegessé tette és kétségbe ejtette, hogy nem boldogul az élő szóval. Egyszerre aztán oda fordult élete vén társához, ki egyre hallgatagon és komolyan ült a padon:

— Eliz, mondd csak, nem lennél oly szíves? ... Mutassuk meg ennek az urnak, mi volt a menüet.

Az asszonyka nyugtalanul körültekintett, aztán fölkeelt és szó nélkül szembeállt férjével. A mit azután láttam, az feledhetetlen.

Gyermekes, finomkodó fessséggel jártak-keltek, mosolyogtak, lebegtek, ringatóztak, ugráltak, mint két régi bábu, a melyet ósdi szerkesztet mozgat s ha a macina immár töredezett is egy kicsit, látszik rajta, hogy jeles mester készítette, az elmúlt idők módja szerint.

És én rendkívül érzelmektől dobogó szívvel, kimondhatatlan melankóliától megindult lélekkel nétem őket. Mintha csak egy sirlalmas és kómikus kísértetet láttam volna, egy század divatját múlt árnyékát. Szerettem volna nevetni, szerettem volna sírni.

Egyszerre megálltak; a tánc véget ért. Egynéhány pillanatra szemközt álltak egymással s arcuk csodálatosan elfintorodott; aztán zokogva ölelkeztek össze.

Három nap múlva vidékre mentem s a vén táncospárt nem láttam többé. Mikor két évvel később visszakerültem Párisba, a kertek már szétrombolták. Mi lett az öregekből, a kedves régi kert, az utvezetés bozótok, a múlt század illata és nyírott fák nélkül?

Meghaltak? Vagy a modern utcaikon kóborolnak, mint reménység nélkül való bujdosók? Vagy mint bohó kísértetek fantasztikus menüetet járnak a temető cypressai között, a sírok mentén, holdvilágnál?

Emlékük folyton velem van, kirez és fáj, mint egy seb. Miért? Nem tudom.

Őnök ezt persze nevétségnek tartják.

Téli Béla fordítása.

A gázgyári sztrájk.

Gyűlés a sztrájkutányán.

Küldöttség a belügyminiszteriumban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 6.

A szívós harc, amely immár hat napja folyik a budapesti légszuszgyárak és munkásaik között, nem fordult kedvezőre. Mindkét fél ragaszkodik álláspontjához. Az új hét a békére való minden remény nélkül indul. A légszuszgyárakban a katonaság és a katonák által betanított új munkások pontosan végzik a munkát. Fennakadás alig van.

A sztrájkról a következőket jelenti tudósítónk:

A Zöld Vadásban délelőtt 10 órára gyűlésre hívták össze a kizárt légszuszgyár munkásokat, hogy kitartásra buzdítsák őket és megbeszéljék velük a legközelebbi jövő teendőit. A gyűlésen, amelyen a hatóságot Andrejka Károly rendőrfogalmazó képviselte 20 rendőrrel. Manner József elnökölt. Az első szónok Jancsó Károly, a világító munkások országos szövetségének titkára volt. Jancsó elmondta a kizárás előzményeit, okait, a sztrájk történetét s végül követelések mellett való rendíthetetlen kitartásra buzdította a munkásságot. A következő szónok, Tessársz Károly a szakszervezeti tanács nevében a legmesszebb menő erkölcsi és anyagi támogatást ígerte. Utána Lelmetter András német beszédet mondott, amelyet a kormány tagjaival szemben használt éles kritikája miatt két ízben is főbeszakított a hatóság képviselője. A gyűlés végén Jancsó Károly indítványára a következő határozatjavaslatot fogadják el egyhangulag:

A budapesti légszuszgyárak kizárt munkásainak 1908. évi július 5-én a Zöld Vadásvendéglő helyiségében megtartott gyűlése ezenel megállapítja, hogy a gázbárók elbocsátásának, amelylyel a munkásság legnagyobb engedetlenségét is mereven elutasította, jórésben az az oka, hogy a belügyi kormány a mindannyiunk által eltartott katonaságot rendelte ki a leggyalázatosabb kapitalista törekvés támogatására. Epen azért, amidőn kijelenti a gyűlés, hogy ügyünk feltétlenül bekövetkező győzelmének egyetlen biztosítékát a testvéri összetartás teszi, elhatározza, hogy küldöttség útján memorandumot intéz a belügyminiszterhez, amelyben a lefolyt események legigazabb feltárása mellett a törvényekre és a fennálló miniszteri rendeletekre való hivatkozással, amelyek szerint a katonaság csak a közbiztonság védelmére rendelhető ki, követeli a belügyminisztertől, hogy a magyar munkásság lefűzésére és a külföldi érdekeknek támogatására kirendelt magyar katonaságot a budapesti légszuszgyárakból azonnal rendelje vissza.

Jancsó Károly a gyűlés berekesztése előtt még felszólította a munkásokat, hogy hétfőn reggel hét órákor pontosan jelenjenek meg a sztrájkutányán.

A memorandum.

A gázgyárakba rendelt katonaság visszahívása érdekében a belügyi kormányhoz intézendő emlékirat, amelyet a világítási munkások országos szövetségének titkára készített, ekként végződik:

— Legsúlyosabb meggyőződésünk szerint semmiféle kormánynak nem lehet az a hivatása, hogy a gazdasági harcok idején a harcoló felek egyikének, de különösen a gazdaságilag erősebb félnek oldalára álljon, annak

magánérdekeit oltalmazza, míg a másik felet a megélhetés feltételeitől megfosztja. Ezenél fogva a légszuszgyárak kizárt munkásainak július 5-én tartott nyilvános gyűlésén hozott határozata és megbizása alapján mély tisztelettel kérjük a nagyméltóságú miniszter urat, hogy a budapesti légszuszgyárak légszusztermelésére rendelkezésére bocsájtott katonaságot a légszuszgyárakból haladéok nélkül bevonni méltóztatassék.

A sztrájkutányán.

A felhívás, hogy a sztrájkolóok ma reggel hét órákor pontosan jelenjenek meg, nem maradt eredménytelen. A sztrájkutányán csaknem teljes számmal jelennek meg a sztrájkolóok. Az volt a tervük, hogy valamennyien a belügyminiszter elé vonulnak s ott várják meg a választ, amelyet Bazerédj államtitkár adni fog. De a rendőrség tanácsára a lömegfelvonulás tervét elejtették. A gázgyár igazgatóságának értesítésével szamben, hogy a gázgyárban a munka teljes rendben folyik és aggodalomra semmi ok: a munkásvezérek kijelentik, hogy a gázgyár nem bírja sokáig.

A gázgyár igazgatósága jelenti, hogy a Jászivárosi gázgyárban 69 régi és 180 új munkás dolgozik, azonkívül a 38 ik gyalogezred egy különítménye. Az igazgatóság várja a régi munkások jelentkezését. Munkásrészeiről kijelentik különben, hogy a béke érdekében még egy utolsó lépést kísérik meg. A belügyminiszteriumot kéri fel, hogy vegye a kezébe a békeközevitést. A belügyminiszteriumban holnap fogadják a munkásokat.

Ujabb kavarodás.

A végrehajtási novella odisszeája.

A hajthatatlan Nagy György.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, július 6.

Ma délelőtt a képviselőház ülésének kezdetén ismét nagy zavarokat okozott Günther javaslata, a végrehajtási novella. Ellenzékiek és kormánypártiak a folyosón nagy csoportban vitatkoztak arról, hogy nem lehet a javaslatot elfogadni, azt egyszerűen le kell szavazni a harmadik olvasásnál. A végrehajtási novellában, mondták, annyi az ellenmondás és a hiba, hogy az előlről kezdődő tárgyalás elkerülhetetlen. Már úgy látszott, hogy a novellát az a szőgyen éri, hogy a harmadszori olvasásnál elbukik, de a kormány bizalmasai hamar észrevették az elégedetlenséget és addig kapacitálták őket, míg azok elállottak a tervtől.

Náday alelnök szobájában háromnegyed óra hosszat tartó tanácskozás volt, amelyen Wekerle miniszterelnök, Günther Antal igazságügyminiszter és Meskó László igazságügyi államtitkár vettek részt. A konferencia után a miniszterek megkérték Nagy Györgyöt, hogy a harmadszori olvasásnál álljon fel és mondja azt, hogy az ő elfogadott indítványába, a mely szerint a köztisztviselők és özvegyeik nyugdíja le nem foglalható, az „és” szócska csak tévedésből csuszott be. O tehát mód sítja indítványát, amely ezek után úgy hangzanék, hogy „a köztisztviselők özvegyeinek nyugdíja le nem foglalható.” A harmadszori olvasásnál ugyanis lehet ilyen stílárius módosítást tenni s ez alkalommal keresztül lehetett volna vinni a kellő re-

parációt. Nagy György azonban nem volt hajlandó ilyen változtatásba belemenni, sőt tiltakozott az ellen is, hogy a főrendiház változtassa meg a javaslatot. Kijelentette, hogy ha a felsőház a szakaszt módosítja, ő a képviselőházban a javaslat másodszeri tárgyalásánál is fel fog szólni s ha ez alkalommal legalább az özvegyi nyugdíjat nem mentheti ki a foglalás alól, akkor az egész balpárt harcot kezd és a főrendiház üzenetének tárgyalásánál fel fogják vetni a határozatképesség kérdését, amellyel a mostani nyári időben akár napokig is elhuzhatják a Ház üléseit.

Arad a bankkartell ellen.

Indítvány a kereskedelmi és iparkamarában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

A fővárosi pénzügyintézetek egyezménye, amelynek éle természetesen a vidéki pénzügyintézetek ellen irányul, mind jobban foglalkoztatja a vidék közgazdasági köreit s legközelebb Aradon is állásfoglalásra talál.

Steiner Ferenc aradi terménykereskedő, az aradi kereskedelmi és iparkamara beltagja a következő indítványt adta be a kamarához:

Tekintetes kereskedelmi és iparkamara!

Ugy a kereskedelemre, valamint az ipari vállalkozásokra súlyos következményekkel járható bankkartell létesítése foglalkoztatja a fővárosi nagyobb pénzügyintézeteket. Mielőtt azonban ezen kartell véglegesítést nyerne, kötelességünk minden rendelkezésükre álló eszközökkel annak létrehozása ellen küzdeni, mert ez az egész gazdasági életünket alapjában rendítheti meg.

Minden kartell az egészséges verseny megfojtására alakulván — első tekintetre szembetűnően nyilvánvaló, hogy egy pénzügyintézeti kartell a maga nagy erejénél fogva a kisebb és főleg a vidéki pénzügyintézeteket drágábban fogja pénzzel ellátni s miután amint tervezve van, a külföldi pénzt is felőlelni célozza, végeredményében a fogyasztó — ez esetben a kereskedelem és ipar, mely leginkább van a hitel igénybe vételére szorítva, kénytelen ezt drága pésszen az amugy is nehéz, küzdelmes helyzetbeak kiszolgáltatásával megfizetni.

A szabad verseny ily irányu kizárása mérhetetlen csapás az egész magyar középosztályra. Kereskedelmi és iparkamaránk kötelessége ezen káros kartell megakadályozására szavat felémelni. Tisztelettel kérem az aradi kereskedelmi és iparkamara tiszteletét, szíveskedjék egy rendkívüli közgyűlést sürgősen egybehívatni, hogy ott a magas kormány figyelmét a pénzügyintézeti kartell káros hatására felhívva, kérjük annak létesülését saját hatáskörében megakadályozni mivel az államnak a fővárosi pénzügyintézeteknél elhelyezett nagy betétjelel szemlésekre sem fordíthatók arra, hogy a kisebb és vidéki pénzügyintézetek útján az egész magyar középosztály kizsárolását megengedje.

Továbbá szükségesnek tartom az összes magyarországi kereskedelmi és iparkamarákat felhívni, hogy a pénzügyintézeti kartell ellen állást foglalva, hason szellemben s kezdeményezéseiket pártolva a magas kormányhoz saját kebelükből tiltakozó felterjesztéssel forduljanak.

Tisztelettel
Steiner Ferenc.

Ugy értesülünk, hogy az aradi kamara, a nyári szünet megszakitásával, a legközelebbi napokra össze fogja hívni a rendkívüli közgyűlést.

A bankkattell ellen különben a soproni kereskedelmi és iparkamara már állást foglalt és elhatározta, hogy föllíratot intéz a kormányhoz, amelyben kifejti a bankkattell szemben táplált elvi aggodalmait, kérni fogja, hogy a kattellben lévő bankoktól vonja meg az állami pénzek elhelyezésének kedvezményét.

Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy Gyenes Lajos, a Magyar Pénzüntézetek Központi Hitelbankjának vezérigazgatója vasárnap Aradon járt s ez alkalommal a hozzá intézett kérdésre kijelentette, hogy a központi hitelbank a kattellbe nem lép be, hanem erőihez képest igyekezeni fog a vidéki pénzüntézetek érdekeit megvédeni.

Városi szeszgyár — városi patika.

Arad új tervei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

Két érdekes terv van kiforróban a városnál. Az egyik szegedi eredetű, de itt hamar talajra talált. A másiknak a gyógyszerárakról szóló új törvénytervezet adja meg az ösztönzést.

Szegeden a törvényhatósági bizottság több tagja mozgalmat indított az iránt, hogy Szeged városa négy mezőgazdasági szeszgyár részére kontingenst kérjen. Az új szeszadótörvény az ipari szeszgyáraktól körülbelül kilencvenezer hektolitert von el s ezt a mezőgazdasági szeszgyáraknak adja. Szegednek hetvenezer holdnyi földbirtoka van, a melyből tizenkétezer hold legelő; így tehát Szegednek jogcíme van erre. A mennyiben a törvény az lenne akadály, hogy a város földjél bérbé vannak adva, Szeged négyszáz hold földet kihasítana és házi kezelésbe venne.

A szegedi mozgalom érdekes újmutatás mindazon városokra nézve, a melyek egyben földesgazdák is és így Aradra is.

Az Aradi Közlöny egy munkatársa megkérdezte Lőcs Rezső gazdasági tanácsnokot, hogy követendőnek tartaná-e a szegedi mozgalmat.

— Föltétlenül. Arad városának több, mint hatvan katasztrális hold területű földbirtoka van, a legelő ebből csak ezer hold. A mezőgazdasági szeszgyárakra — legalább is egyre — való jogcím föltétlenül megillet bennünket. De Arad annál inkább számít turthat erre, mert részint a kontingens-elvonások, részint kontingens-eladások által egyetlen „vidéki” város szeszipara se rővídült meg annyira, mint Aradé. Milyenös tehát, hogy a mit azokon veszítettünk, azoknak legalább is egy részét a mezőgazdasági szeszgyár engedélyezése, illetve kontingense által megkapjuk. A szegedi mozgalmat figyelemmel fogjuk kísérni s a magam részéről igen valószínűnek tartom, hogy hasonló irányban mi is megesszük a puhatoló és kezdő lépéseket.

Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy az első szeszkontingens-törvény életbelépte óta Arad nem kevesebb, mint harmincezer hektoliter kontingenst veszített el, szóval ennivel kevesebb hektoliter szeszt termelnek évente, mint annak előtte.

A gyógyszerárakról szóló új törvényjavaslat intézkedései szerint a városoknak, kórházaknak és betegsegítő pénztáraknak joguk lesz saját gyógyszerár föllállítására. A mint érte

sülünk, a város ezzel a joggal élni fog s a tanács a törvényjavaslatnak törvény-erőre emelkedése után hamarosan megkezdi az előterjesztést, hogy Arad városa közjogi gyógyszerárakat létesíthessen.

A mellözött udvarló boszuja.

Megmérgezett leány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

Isgalmas jelenet játszódott le ma délután a rendőrség fogdájában, ahová egy csavargásért többszörösen kitiltott, pánkotai illetőségű leányt szállítottak be. Sárossy Margit 18 éves cselédleány délután fél három órakor birtelen rosszul lett, a mérgezés tünetei mutatkoztak rajta. Hecht Arnold dr. tisztí orvos súlyos belső sérüléseket konstataált s be szállította a leányt a kórházba. Esuttal nem öngyilkosságot követtek a rendőrségi fogdában. Sárossy Margit nem akarta magát elpusztítani. A rendőrség megindította a nyomozást az iránt, vajjon gonosz tréfának, vagy büntetnek áldozata-e a leány.

Délben állították elő a detektívek Sárossy Margitot tiltott visszatérés miatt. A vásári sátrak között kóborolt egyedül s készségesen engedelmeskedni a felszólításnak s vidáman követte a városházára a detektívet. Minthogy a kihágási bíró elő csak délután három órakor volt csak állítható, a rendőrség fogdájában helyezték el.

Fél háromkor órási jajgatás verte fel a városháza csendjét. A hangok a pincehelyiségből törtek elő, ahol Sárossy Margitot rettenetes kínok között, a cellájának padlóján fetrengve találták. A rendőrség az első pillanatban azt hitte, hogy a leány öngyilkosságot követett el, talán afőlötti szegényében, hogy most már harmadszor került a csavargók előt nem kellemes helyiségbe. Hecht dr. ugyancs mérgezését konstataált s szonnal ellenszereket alkalmazott, a melyektől egy kevésbé jobban lett.

Riedl István ügyeletes rendőrtisztviselő hallgatta ki a sérültet s a vallomás szerint egy férfi követelt el ellene merényletet.

A leány kínzó fájdalmak között, a pincehelyiség hideg kőén végig terülve, azt vallotta, hogy ma déiben a Szentháromság szobor körüli mézesbábos sátorok között egy magas, fekete szakett öltönyt viselő férfi szólította meg s azt kérdezte tőle, akar-e vásárlást. Az igenlő válasza egy skalulyát vett elő zsebéből, amelynek tartalmát eukorkának nézte. Abból kivett egyet s megkínálta vele. Gyanyulánul megette s mint kitűnt, erős szublimát pasztilla volt.

A férfi, kinek csak a keresetnevét tudta megmondani, pánkotai asztaloslegény, akivel sokat táncolt a vasárnapi multságokon odahaza Pánkotán. Folyton szerelmével üldözte, de ő állandóan visszautasította s azt hiszi, hogy boszúból mérgezte őt meg. A megadott személyleírás alapján a rendőrség nyomozza a gonoszlelkű asztalossegédet.

A Ház Ülései. A képviselőház holnap délután tíz óra körül rövid ülést tart, amelynek napirendjén a birakrendezéséről szóló törvényjavaslat harmadik olvasása van. Pénteken a főrendiház tart ülést és ugyanekkor ül össze a nyári szünet előtt utójára a képviselőház, amely ezután szepember huszonkettedikéig elnapolja magát.

Wekerle a királynál. A bécsi lapok ma azt írják, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök I-ébe utazik a királyhoz. A hír most megcáfolják, mert a miniszterelnök csak augusztusban fog Ischbe utazni.

A tőzsdehiénák alkonya.

Egy papirosüzlet megsemmisítése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

Érdekes és elvi szempontból nagyjelentőségű ítéletet hozott most a budapesti tőzsdebiróság. Az ügy annál figyelemre méltóbb, mert épen aktuális a határidőszület körül üzött spekulációk elleni küzdelem. Csak épen az elmúlt napokban szólalt fel Zselénski Róbert gróf a főrendiházban és nyújtott be törvényjavaslat alakjában indítványt a határidőszület előrléséről. A per, amelyben a tőzsdebiróság döntött, a szomszédos temesmegyei Gavosdia községnek erdőmestere és a fővárosi gabonabank részvénytársaság között keletkezett. Az erdőmestert, aki alperesként szerepelt, Nemess Zsigmond dr. aradi ügyvéd képviselte. A bíróság teljes mértékben elfogadta a védő érvelését és annak értelmében döntött.

A tőzsdei körökben nagy felzúdulást kellett ítélet előzményei a következők:

Tomka György gavosdiai erdőmestert, aki három kis vízfalmomnak is tulajdonosa, körülbelül egy évvel ezelőtt felkereste a budapesti Gabonabank részvénytársaság egyik utazó ügynöke és csábító kijelentésekkel arra bírta, hogy buzakötéseket csináljon. A bérzeügyletekben teljesen járatlan erdősz belement a dologba. Az első üzlet véletlenül kitűnően sikerült és Tomka negyven ezer korona tőzsdei árkülönbözetet vett fel.

Ezután a szerencsés manipuláció után az ügyelők valósággal elhalmozták ajánlatokkal oly annyira, hogy az erdőmester az ideiglenes pályán órási összeggel volt érdekelve, kötelezettségelnek azonban a gabonárak rohamos hanyatlása miatt képtelen volt a kikötött terminusra eleget tenni. E miatt két cég beperelte őt a tőzsdebiróságnál. A gabonabank részvénytársaság, amelynek a határidőszületi tranzakciók kereszülvitele képezi a főüzletét, hétezerszázötven korona árkülönbözetért indította meg a pert, a másik cég, Braun Gusztáv bankár pedig valamivel kisebb összeg erejéig.

Nemess Zsigmond dr., az erdőmester védője a tárgyaláson hivatkozott az 1889. febr. 15 én hozott tanácshatározatra, amely a tőzsdei ügyekben járatlan személyekről szól és beigazolta, hogy Tomka csakely fizetéssel és vagyonnal rendelkező ember, aki tisztán a tőzsdei játékra csábítás áldozata. A bank azon rrgumentálását, hogy Tomka három malom tulajdonosa s így jogosult tőzsdei ügyelőkbe bocsátkozni, a védő azzal ültötte el, hogy az erdőmesternek a Maros parján levő vízfalmal rendkívül csekély értéket képviselnek.

A tőzsdebiróság a Nemess dr. által előadottak alapján meghozta ítéletét, amelyben a két bankot az árkülönbözet iránt támasztott keresetével elutasította, az erdőmesterrel kötött ügyleteket megsemmisítette és a felepereseket a költségek megfizetésében is elmarasztalta.

A tőzsdén és általában üzleti körökben nagy meglepéssel vették tudomásul az igazságos ítéletet, csak azok támaszkodnak ellene, akik a saját érdekeiket látják veszélyeztetve. Az agrárius agitáció pedig, amely a határidőspekulációk körül előforduló visszaélések miatt magát az intézményt teszi felelőssé, beláthatja, hogy épen a tőzsdetanács az, amely legjobban küzd minden illegitim üzlet ellen és bíról gyakorlatában mindenkor megakadályozza azt, hogy a tőzsdére nem tartozó elemek árkülönbözet-fizetést teljesítsenek.

A Népszínház sorsa

Mindenkit kártalanítanak.

Értekeznek a miniszteriumban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 6.

A Nemzeti Színháznak a Népszínházban való elhelyezése most már befejezett dolog. Ez irácyan minden kétséget eloszlatott Apponyi Albert grófnak a Ház szombati ülésén *Farkas-ády* Zsigmond interpellációjára tett nyilatkozata.

Az érdekeltek a miniszter választát megnyugvással fogadták. E szerint ugyanis az összes tagok meg fogják kapni végkielégítésüket, a Népszínház működésének ideiglenes beszüntetése folytán nem károsodnak sem a színészek, sem a technikai és adminisztratív személyzet.

Máder Rózsó igazgató ma táviratilag nyegvenese koronát küldött *Berényi* József társaságnak, hogy ebből az összegből az előlegért jelelt tagokat kielégítse. Ez a pénz természetesen csak arra jó, hogy a szükségben levő színészeket pillanatnyi zavarukból kimentse.

A kártalanítás módja még nincs megállapítva. Erre vonatkozólag holnap délután öt órakor lesz sátrkörű értekező a vallás és közoktatásügyi miniszteriumban.

A tanácskozáson, amelyen Apponyi Albert gróf kultuszminiszter is részt vesz, *Hets* Ödön, a Nemzeti Színház és Opera ügyésze fog előterjesztést tenni a végkielégítés módjaira nézve. A kérdést az aláírt és érvényben levő szerződések alapján fogják elintézni.

A miniszterium a kártalanításnál csak egy kikötést tett és pedig azt, hogy csak azoknak a színészeknek az ügyét rendezzék, akiknek szerződése abban az időben, mikor a miniszterium a Népszínházzal tárgyalásba bocsátkozott, még érvényben volt.

A végleges megállapodást kedden közzélik a Népszínház tagjaival.

Bárczy István, a főváros polgármestere még mindig nem kapta kezéhez a kultuszminiszterium átiratát, sem pedig hivatalos értesítést a bírők részéről nem kaptott. A népszínházi bizottság egyik tagja így nyilatkozott:

— Én, a magam részéről a szerződés aláírását ellenem fogom. Ellenem fogom, bár tudomásom van róla, hogy *Bárczy* polgármester ur is s vele a népszínházi bizottság két három tagja vállalták a kötelezettséget, hogy az átirás akadályokba ütközni nem fog. Soha még nem nyugodtam abban, hogy a Népszínház, a fő és székvárosnak egyetlen színháza kulturális hivatásától elvonassék és szegyenek tartom, hogy a magyar kultuszminiszterium vállalkozik egy régi kulturintézmény agyoncsapására.

Apponyi gróf miniszter a képviselőház utolsó ülésén kijelentette, hogy az ügy véglegesen befejezve nincs, mert a befejezés más tényezőktől is függ. Ennek dacára biztos értesülésünk van arról, hogy a kormány már napok előtt folyósított 48.000 koronát a Népszínház bírőinek kezébe.

A Népszínház több tagja ma levelet intézett a „Nep” szerkesztőségéhez, amelyben elpanaszolják, hogy Bálint Dzsó velük, elsőrangú tagokkal sem akar kiegyezni, hanem azszal hitgel őket, hogy őszel új színházat nyit és pedig a régi parlamenti épületben, a szerződéseket tehát fentartja, semmiféle végkielégítésről szó nem lehet, a tagok nála ma radnak, míg szerződésük tart. A művészek annak az aggodalomnak adnak kifejezést, hogy

Bálint kijelentése csak az ő becsapásukra irányul. Őszel ugyanis majd tudtukra fogja adni, hogy — ami előrelátható — a régi képviselőházi helyiségben játszási engedélyt nem kapott, mert az épület nem áll szabadon, ennél fogva nem is tarthatja őket tovább. Ekkor azután a nekik járó végkielégítési összeget sem tudják majd Bálinton behajtani. Kérlek, hogy ügyükben a lapok indítsanak akciókat.

A képviselőházban a Népszínház tagjainak egy küldöttsége kereste fel ma Nagy Györgyöt és memorandumba foglalva átnyújtották neki kérelmüket. A memorandumot azután Nagy György ajtatta *Csathó* Kálmán miniszteri elnökhöz, aki a közoktatásügyi miniszteriumban a színházi ügyeket vezeti.

A pékmester gyilkosa.

Az alkohol örültje.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, július 6.

Részletesen megírtuk, hogy *Mosolygó* Gyula fűszerkereskedő es év május 13-án a délelőtti órákban három revolverlövéllyel, minden előzetes szóváltás nélkül agyonlőtte *Bella* Antal Ernő pékmestert az Alkotás utca 10. szám alatti ház udvarán. *Mosolygó* Gyula a véres tett után önként jelentkezett a rendőrségnél, ahol aztán letartóztatták és az ügyészség indítványára gyilkosság bűntette miatt indult meg ellene a nyomozás és a vizsgálat.

Marcell dr. vizsgálóbíró a lefolytatott vizsgálat során több felmerült adatról gyanusnak találta *Mosolygó* elmeállapotát és *Bródy* Ernő dr. védő kérelmére elrendelte a letartóztatott fűszerkereskedő beszámíthatósága tekintetében több tanúnak kihallgatását. A vizsgálat elején mindjárt megcáfolást nyert *Mosolygó*nak az a védekezése, hogy őt *Bella* politikailag és anyagiilag tőkre akarta volna tenni. Ellenben kiderült az, hogy *Mosolygó* a szeszitalok mértéktelen élvezése következtében beállott idült alkoholizmusban követte el tetteit.

Enek a delírium tremensnek jelei *Mosolygó* — védő által bejelentett tanuk vallomási szerint — már jóval előbb mutatkoztak. Így *Piaty* György főv. biz. tag tanuvallomásában elmondta, hogy egy banketen *Mosolygó* többszöri felszólalásaival már gyanút keltett beszámíthatósága tekintetében. *Hoffmann* Mihály, a fűszerezés lapjának szerkesztője pedig — mint a vizsgálóbíró előtt elmondta — egy közgyűlésen észlelte *Mosolygó* a beszámíthatatlanság tüneteit.

Érdekes *Klein* Antal ügynök tanuvallomása, aki előadta, hogy *Mosolygó* abban a rögeszmében szenvedett, hogy ő delejember, a tőhöz hozzáér, az meg van delejezve. *Salgó* Jakab dr. egyetemi tanár vallotta, hogy ő a múlt év december 2-án megvizsgálta *Mosolygó* Gyulát s ezen már ekkor a delírium tremens kétségtelen tüneteit fedezte fel. — Ezen tanuk vallomásainak lényegét mindenben megerősítették hosszas beható megfigyelés után *Shaffer* Károly dr. és *Németh* Ödön dr. törvényszéki orvosszakértők, akik a napokban beadott szakvéleményükben odanyilatkoztak, hogy *Mosolygó* Gyula idült alkoholizmusból származó elmebajban szenved s mint ilyen, a tett elkövetése idején nem volt beszámítható állapotban.

Javasolták az orvosszakértők, hogy *Mosolygó* t, mint kővesesélyes elmebeteg a bíróság minél előbb tébolydában helyeztesse el. A szakvélemény alapján az ügyészség a gyilkosság bűntényben a vádat elejtette és a vizsgálóbíró megszüntette a további eljárást, elrendelte *Mosolygó* Gyulának tébolydába leendő elszállítását.

Guy de Maupassant.

Elmulása napjának tizenötödik évfordulójára.

Arad, július 6.

Egy költőről emlékezünk meg a mai nap, kinek a teste hosszú idő óta a földé, de kinek művel mindenkor gyönyörködte fogják az emberiséget. Előtt tizenöt esztendővel, július 6-án, a passy-i gyógyintézetben *Guy de Maupassant*nak élete órája megállt. A szerkesztet már másfél-két esztendeje hibás volt. A mutató néha még helyesen járt, ezek voltak a költő világos percei, de nagyjából helytelenül mutatta a művész életének szomorú mulását. És halálával a Muzsa keserves sokogással sirathatta meg ihletett hívőnek a földi utakról való elvándorlását.

Guy de Maupassant a modern francia irodalomnak, ha nem is legtehetségesebb, de mindenesetre a legeredetibb alakja. Zolának, *Flaubert*nek volt kortársa, bár korra nézve mindkettőnél fiatalabb s velük együtt, népszerűségben mindketten felülmúlva, az irodalom élén állott. Ők voltak a naturalizmusnak legkiválóbb képviselői, mely iránynak rövid időn belül nemcsak Franciaország, hanem egész Európa meghódolt. A triumvizatus színeik ajdonságával, tárgyaik eredetiségével, stílusuk merészségével az olvasó közönséget meglepte, szeretetét megszerezte s az ifjú írók egész gárdáját magához vonzotta. *Guy de Maupassant* egyszerre Franciaország legkedveltebb írójává vált. Hosszu volt az út, míg ideig jutott. Ott élt a nép között, ott nevelkedett a romlatlan nyelvű normánci parasztok között. És mikor Párisba került, mestere, tanácsadója, barátja az akkor már szerte ismert *Flaubert* lett. Ekkor kezdődik meg diadalútja *Parnassus* felé.

Nem szándékozunk ez ut állomásainál megállni, csak emlékezünk tizenötödik évfordulóján egy igaz költő halálának. Vegyük csak azt az időpontot, mikor ott áll előttünk a költő, kinek művei szerte ismertek s novelláinak minden egyes sorát a „*Gaulois*” vagy a „*Gil Blas*” frankjával fizette meg. — És volt a cauce. Ekkor már megírta regényeit, novelláit java részét, s bár magasabba nem emelkedett, de népszerűségben, hírből sohasem fogyatkozott meg. — Emelkedése 1883-ban kezdődik, mikor megírja „Egy élet” című regényét, mely egy év alatt huszonezer példányban kelt el s tart körülbelül 8–9 évig, mikor a ragyogóan sütő nap elé megkezdik vonulásukat a barna fellegek.

A költő egészségi állapota hirtelen rosszra fordult. Okát az orvosok hiába keresték. Teste és szervezete rendkívül erős volt, hisz legkedveltebb foglalkozásai közé az evezést tartozott, de azért egészsége folyton rosszabodott. Látása rossz lett, fejfájások győztek, egykori munkabírását elvesztette, s hogy azt visszanyerje, a hálás élvezők klubját kezdte látogatni, a *Hotel Pimodamban*, hol *Baudelaire* és társai már régóta nem éltek földi életet. Lelke egyideig elmerült a káprázat e világában, itt írta több rendkívül fantasztikus, furcsa novelláját, de hosszabb ideig ugylátszik nem bírta a morphiúm élvezetét. Ugyan kezdett, sorsa azonban már meg volt pecsételve. Betegsége, mely valószínűleg öröklött volt, nem hagyta el s végre az örültségbe kergette. — Ekkor halt meg először a költő. A passy-i elmeegógyintézetben öntudata csak nagy ritkán tért vissza, s ilyenkor még rettenetesebb volt neki a lét, s végre a halál, hogy kiengesztelje, szépen, csendesesen elszenderítette. És ekkor meghalt másodszor, véglegesen.

Sirjánál Zola intézett végbucsut az eltávozott nagy költőhöz. A jövő remzédeléi is — mondotta többek között — kik csak műveiből ismerhetik, mindig szeretni fogják őt, a szerelem azon örök éneke miatt, melyet életre és költettségre. . . . Es minékünk oly jól esik, halálának tizenötödik évfordulóján, az emlékezés fátylát meggyújtani.

r. gy.

Gyilkos házaspár.

A rendőri nyomozás eredménye.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 6.

Megirtuk, hogy Budán, a Fáy utca 6. számú házban gyanus körülmények között halt meg Hajnal Antal 56 éves nyugalmazott máv. főkalauz. A rendőrség felboncoltatta és a boncolás eredménye, valamint az elhunyt leánya, Preisinger Józsefné, született Hajnal Antónia, feljelentése alapján, mely arról, szövege, hogy az elhunyt pénze és ékszereit eltűntek, Kostyán Antait és nejét, Ilés Imát letartóztatta.

A vizsgálat — mint fővárosi tudósítónk jelenté — ma reggelig kétségtelené tette, hogy rablógylkoság esete forog fenn és a következőket derítette ki:

Hajnal Antal január 2-ika óta lakott al-bérletben Kostyánéknál. Kostyán Antal a Ganzgyárban villamossági munkás és a Ganzgyár közelében lakik.

Folyó hó 23-án este Kostyánék kint kártyáztak az ajtó előtt és az öreg Hajnal kibícselt nekik. Az egész ház látta őket, a kik néhány percre odaálltak és nézték a játékot. A kik látták, egészen bizonyosan emlékeznek arra, hogy Hajnal Antalnak semmi baja nem volt, vidáman pipázgatott és nézte a kártyázást.

Egészen határozottan tudják a házbeliek azt is, hogy Hajnal kezén megvolt a gyűrű, de meg volt aranyórája és láncja is.

Az orvos halál okául fulladást állapított meg, azt találta, hogy Hajnal Antal jobboldali összes, baloldali 5-6 bordája előrűk.

A boncolás eredménye és a tanuvallomások alapján Kórody rendőrfelügyelő letartóztatta a Kostyán-házaspárt, melynél a hiányzó értékeket nem találták meg, ők maguk tagadták, hogy Hajnalat megölték és kirabolták volna.

A rendőrség ma kihallgatta Csikász Istvánnét, aki a házban lakik és akinek a kártyázásra és az ékszerekre vonatkozó vallomása megegyezik a többiek vallomásával, de aki azt is vallotta, hogy 24-én reggel látta, amikor Kostyáné egy rocska vizet hozott ki, amelyet Csikászné előtt elrejténi igyekezett, de Csikászné látta, hogy a kiöntött víz vörös volt. A vizet az a vér festette vörösre, amely a meggyilkolt orrán és száján jött és melyet Kostyáné felmosott és az ágyneműből kimosott.

A házbeliek azt is vallották, hogy Kostyánék hét éves flugyermeke mondja, hogy látta, amikor a mama és a papa vánkost tettek Hajnal arcára.

Kétségtelen, hogy így folytatták meg és amikor védekezett, jobbról-balról reátérdeltek, így okozva az öreg ember bardatörését.

A rendőrségen folytatják a házbeliek kihallgatását.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre kedden, július 7-én este kilenc órakor, a kör helyiségében ülést tart. A tárgyak fontosságára való tekintettel kérem a tisztikar és a választmány tagjait, hogy a gyűlésen minél nagyobb számmal jelenjenek meg. Hegyi Albert alelnök.

Az Eulenburg-pör.

Terhelő vallomások.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 6.

Az Eulenburg-per ma érkezett el legdrámaibb jelenetéhez. Riedl halászmester, a pör egyik koronatanúja, szemébe mondotta a hercegnek, hogy vele fajtalankodott. A tárgyalást a vádlott kimerültsége miatt félbe kellett szakítani.

A mai nap eseményeiről a következő tudósítást kaptuk:

Homoszekszuális könyvek.

Eulenburg herceg inkriminált vallomásaiban tudvalevőleg arra tett esküt, hogy a homoszekszuális dolgok, azok nőánszaival egészen idegenek tőle. Harden pedig tanuvallomásában kijelentette, hogy a herceg egy lipcei cégtől homoszekszuális dolgokat tartalmazó könyveket hozatott. Ezeket a könyveket még orvosoknak és személyesen érdekelteknek is csak vonakodva adják. Schmidt bíró a vizsgálat folyamán ebben az ügyben is nyomozott és Liebenbergben a herceg kastélyában tényleg hat homoszekszuális tartalmu könyvet foglalt le. Ezek a könyvek egy boríték alatt feküdtek, amelyre a herceg kezeirásával ez volt írva: „Graf Edgar Wedel.“

Wedel Edgár gróf kamarást, aki egyike a Hardentől bejelentett tanúknak, kihallgatták és ő kijelentette, hogy a könyvek nem az övéi. Mikor Kauzow elnök ezt az ügyet a mostani tárgyaláson előhozta, a herceg kijelentette, hogy ezek a könyvek nem a gróféi, hanem az ő tulajdonát képezik.

— Én — mondotta a herceg — beteg ember vagyok, aki minden nap meghalhatik. Mivel feltűnhetne, ha az én hagyatékomban ilyen könyveket találnak, irtam rá öreg barátomnak, Wedel grófnak nevét.

Ez a vallomás nagyon rossz benyomást gyakorolt a hallgatóságra és az elnök ki is jelentette, hogy ezzel viszont Wedel gróftól hozhatta gyanuba. A herceg erre így szólt:

— Megem edem, hogy helytelen dolog volt tőlem, de Wedel gróf agglegény és azt hittem, hogy ezzel nem ártok neki.

Arra a kérdésre, hogy mért vásárolta ezeket a könyveket, kijelentette, hogy azokat küldték neki. Azt is megpróbálták, hogy őt bevonják a 175. § elleni agitációba. Arra a megjegyzésre, hogy a megrendelés nélkül küldött könyveket nem teszik el és még kevésbé írják rájuk idegen nevet, hanem eldobják, Eulenburg herceg nem válaszolt. Különbén ez az ügy még szóba kerül az illető könyvkereskedő kihallgatásánál, akit meg fognak kérdezni, vajjon csakugyan megrendelés nélkül küldött-e ő ilyen könyveket egy olyan rangú embernek, mint Eulenburg herceg.

A mai tárgyalás.

Eulenburg herceg ma engedélyt kért automobil sétára, de elinduláskor rosszul lett s így elmaradt a séta.

A mai tárgyalás 11 órakor kezdődött. Két nevezetes tanu került kihallgatásra; mindkettő felsőbajorországi és mivel nehezen érthető dialektusban beszéltek, a törvényszék tolmácsot adott melléjük.

A koronatanu vallomása.

Berlinből jelentik: A mai tárgyalás ismét bővelkedett szenzációs részletekben. Eulenburg herceg igen rossz színben volt, egészéjjel nem aludt, bár erős altatószereket vett be. A közönség ma ugyasólván megostromolta a törvényszéki palotát, úgy, hogy a rendőrségnek többször kellett közbelépnie a rend fenntartására.

Ezú tanuként ma Eulenburg grótot, a császár udvari marsallját hallgatták ki. A gróf, aki rokona a vádlottnak, kijelentette, hogy neki soha se volt tudomása a herceg beteges hajlamairól, mert Eulenburg herceg mindig a legpéldásabb családi életet élt. Nem is hiszi el a vádat.

Utána következett a per egyik főszereplőjének, Riedl halásznak kihallgatása. A tanu mindenek előtt nagy izgatottsággal jelentette az elnököknek, hogy ma újból egy fenyegető levelet kapott. Előadása során mindenben fenntartotta azon vallomását, amelyet már Münchenben tett és a legnagyobb részletességgel mondotta el találkált a herceggel. Elmondotta, hogy egy tavon csónakástak és egy, a paron levő erdősnél kötöttek ki, ahol a herceg a magával hozott borral kínálta és leltatta őt. Ekkor történt a fajtalanság.

Az elnök kérdésére, hogy miként emlékezik ilyen részletességgel huszonnégy évvel ezelőtt történt dolgokra, elmondotta, hogy midőn tavaly ősszel a herceg fényképét meglátta, eszébe jutott a dolog s el is mondotta egy barátjának a történetet, barátja unszolására pedig elmondotta Bernstein ügyvédnek.

A herceg makacsul tagadott. Azt beismerte, hogy ismeri Riedlt, aki őt több ízben látta csónakon, de nem érti, ugymond, hogyan koholhatta ezt a mesét. A tanu azonban fenntartotta állításait és még hozzátette, hogy kétszáz márkát kapott a hercegtől.

Elnök: Mennyi a viteldj egy csónakázásér?

Tanu: Nyolcvan pfénning egy órára. A herceg alig egy-két márkávaltartozott a csónakázásért.

Elnök (a herceghez): Mit mond Ön ehhez?

Vádlott: Csak berravalónak adtam.

Riedl vallomása az esküdtekre szemmel láthatólag mély benyomást tett. E kihallgatás után az ülést félbeszakították, mert a herceg kijelentette, hogy gyengesége miatt képtelen tovább követni a tárgyalás menetét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Tatarjárás, operett.
Szerda: Egyenlőség, színmű. Márkus Emília vendégfelleptével.
Csütörtök: Nászinduló, színmű. Márkus Emília vendégfelleptével.
Péntek: Boszorkány, dráma. Márkus Emília vendégfelleptével.

* Márkus Emília Aradon. A budapesti Nemzeti Színház kiváló művésznője, Márkus Emília szerdán kezd meg az aradi színházban három estére tervezett vendégszereplését. A színház helyárait a három estén a téli színház rendezvényeire emelhetnek fel. Az aradi közönség régi tisztelője Márkus Emiliának, aki három legkiválóbb alakítását mutatja be az aradi közönségnek. A művésznő ma este érkezett Aradra és hoinap már részt vesz Barrier világhírű, fantasztikus vigjátékának, az Egyenlőségnek főpróbáján. Ezen fellépése ebben a darabban szerdán lesz és a fő női szerepet, Lady Mary-t játssza.

* Az Uránia szenzációi. A közönség véleménye igazolja, hogy az Uránia-színház műsora ép úgy van összeállítva, hogy az feltétlenül méltó ennek a nagy kultur városnak az igényeihez. A kellemes és feltétlenül komoly értékű, bámulatra ejtő képek változatos sorában mindegyik szám teljesen eredeti újdonság. Nincs egy sem, amely a vidéki városokban már bemutatásra került volna. Sőt a német császári párnak Korfu szigetén tett látogatásáról készült eredeti felvételeket az aradi publikum a fővárosit megelőzőleg láthatta. Zsufoláslag meg is telik napról napra az Uránia-színháznak kellemes, hűvös és szellős helyisége előkelő közönséggel, amely majd harsogó kacagás között, majd áhitatos csendben szemléli végig a meglepő és szórakoztató oktató képeket. A ma bemutatásra kerülő műsor is szenzációs számokban bővelkedik.

Tombola-perspektiva.

* Az aradi vendéglősök között kiütött a tombolaversengés járványa. Eleinte husz krajcáros hamutartók szerepeltek a nyereménytárgyak között, ma már póni-lovakat kapnak a nyertesek, a napokban pedig egyik vendéglős azzal felel a póni-re, hogy tombolája nyerőjének Sugár Józsefnél „egy rend ruhát” csináltat. Következőben leghitelesebb jószunk megmondja, mik lesznek a közeljövő tombola-nyereményei.

1908. augusztus elsején az egyik aradi vendéglős ezt a sürgényt küldi *Essenbe*:

Krupp agyu-gyar Essen

Kerek egy gyors tüzérelő agyut azonnal.

1908. augusztus 7-én a másik aradi vendéglős így felel az agyulövésre:

Tombolám nyertesének garantálok Aradon egy jól fizetett hivatalnok állást. A nőnemű nyertesek becsesülhetik azt egy Bösendorfer zongorával.

1908. augusztus 15-én, az egyik vendéglős: Aki nálam ma este a tombolát nyeri, az megkapja az Eulenburg-per hiteles jegyzőkönyvét.

1908. augusztus 30-án a másik vendéglős:

A ma este nálam rendezendő tombola nyertesének három emeletes palotát építek Aradon a Tökölly tér közepén.

Erre a válasz:

A mai tombolám nyertesének kibérek a Tökölly-tér közepén épülő háromemeletes ház összes lakható és nem lakható osztályait.

Septemberben így hirdeti az egyik vendéglős:

A mai tombola nyerőjének garantálok, hogy fia az aradi műegyetemen kap diplomát.

A másik vendéglős:

Holnap tombolámon a nyertesnek megvásárolom az első kormányozható léghajót.

Erre a felelet:

A szombat esti tombola nyerőjének megveszem Arad aszfaltozási monopóliumát.

Ekkor a másik:

Legközelebbi tombolám boldog nyerőjének az aradi téli színházban egész idényre egy léghuzam-mentes páholyt bérek. (Erre a tombolára az összes jegyek elkeltek)

1915-ben már így hirdetik:

As egyik: Tombolám nyertesé Aradon egy kiló olcsó húst kap.

A másik: Aki nálam ma tombolát nyer, póladómentes levegőt kap.

... E két legutóbbi hirdetés közléte az aradi rendőrségen tisztességtelen és bevéltathatlan reklámozás miatt feljelentették.

A T. HÁZBÓL.

Günther és a piktorok.

A leült adósság.

Olay Lajos fájdalma.

A mai ülés után különösen sok szó esett a folyosón a képművészek ügyéről, a kiket a végrehajtási novella nem részesít kedvezményekben. A távozófelben levő képviselők egy csoportja éppen Horthy Béla felszólalásáról beszélt, a mikor hirtelen megjelent a polemizálók között Günther Antal igazságügyminiszter.

— Kegyelmes uram — kezdte az egyik képviselő, — te úgy látszik nem igen szereted a piktorokat.

— És ugyan miért nem? — kérdezte kissé meglepve a miniszter.

— Azért — válaszolt az interpelláló — mert különben hozzájárultál volna Horthy indítványához, hogy a műtermek berendezése mentes legyen a fogalás alól.

Günther vállat vont.

— A mi komoly mondanivalóm volt, azt már elmondtam odabenn. Ilyen mentességet nem lehet adni. Hiszen az a butoros például, a ki hitelezett a művészeknek, nem tűhető el a jogától, hogy nem fizetés esetén végrehajtást vezettessen a saját dolgaira. De meg különben is fölösleges aggodalom töprengeni a művészek sorsa felett. Segítenek azok magukon. Több leleményesség van bennük, mint tíz ügyvédben.

És elmondta a következő történelmet:

Gyakran találkoztam az utcán egy bohém piktorral, akit nagyon szerettem, mert derék és jókedvű fiú volt. Egy alkalommal feltűnt, hogy szokatlanul levert és szomorú.

— No, mi a baj, fiatal ember? — kérdeztem tőle.

— Ne is tessék kérdezni, kegyelmes uram! Orfási bajom van. Most, amikor egész csomó munkám készül, egyszerre kihúzzák az utolsó palottát is a fejem alól.

— Hogy hogy?

— A butorostól vettem butorokat, a butorosnak nem fizettem s a butoros természetesen beperelt. Sőt: végrehajtást is kért ellenem s holnapután megtartják az árverést. Pénzem nincs, nem is lesz s így biztos, hogy megtartják.

Hiába vigasztaltam, nem derült fel az arca. Busan távozott és azután nem láttam vagy három hétig.

Egyez-er csak elbém toppan az utcán.

— Mi újság? — kérdeztem tőle kíváncsian. Mi történt az árveréssel? Megtartották? Mosolygott és tagadólag ránta a fejét.

— Az isten szerelméért, csak nem fizette meg a tartozást?

— Dehogyan fizettem. Az ügy úgy intéződött el, hogy a cég leülte az adósságot.

Szomorúan léztem rá, mert azt hittem, hogy megbolondult.

— Igenis kérem, a cég leülte az adósságot, folytatta a piktor. Még pedig úgy ülte le, hogy mind a két cégtagnak, Blaunak is, Weinrebnek is megfestettem az arcképét. Mindegyikült vagy ötször-hatszor s az ügy ezzel a lóva glasság szabályai szerint elintéződött...

Mosolyogva fogadták a körülállók a Günther kedves apróságát, a miniszter pedig csendesen legyintett a kezével Horthy felé.

— Ne féltsd hát a piktorokat — mondta nevetve. Előbb kerülnek főkötő alá a csunya, vén leányok, mint dobra a művészi ateller-k.

As a kevés ember, aki a Ház folyosóján ma délelőtt összeverődött, arról beszélt, vajjon sikerülni fog-e Nagy György akciója.

Nagy György képviselő, ugyanis, mindenáron meg akarja akadályozni azt, hogy a főrendiház a módosítását, (hogy t. i. a tisztviselők nyugdíja szintén lefoglalhatatlan legyen) hatályon kívül helyezze — ahogy azt Günther Antal szeretné. A fiatal agilis képviselő már körlevelet is nyomtatott, amelyben fölvilágosítja a főrendeket arról, hogy az ő paragrafusa semmi kárral sem jár az országra. Azonkívül erősen verbuválja a híveket, hogy a főrendiházat sarkába állíthassa.

— Megteszek mindent, — mondotta — hogy az én igazságos módosításom érvényben maradjon.

Csak Olay Lajos nem törődött vele. Odament mindenkihez és azt dörögte a fülébe:

— Az a hír, mintha engem közjegyzővé neveznének ki, légből kapott koholmány.

— Ugyan kérlek — szólt rá Nagy György — más bajunk van most nekünk, mint a te közjegyzőség.

— De hogy más, — dörög tovább Olay — nekem is az a bajom, hogy a kinevezésemet nem — *hajtják végre.*

Vidéki színházak zavarban.

Nem kapnak operettet.

Beöthy — az egyedárus.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 6.

A színházak miniszterének, Apponyi Albert grófnak kijelentése szerint a budapesti Népszínház-Vigoperának a Nemzeti Színház részére való kisajátítása már befejezett dolog. A Népszínház művészeit és alkalmazottait az igazgatóság saját állítása szerint szabadságra küldte, tényleg pedig szélnék erőszakkal soha viszont nem látásra. Ősszel bevonul a Rákóczi-utcai palotába a Nemzeti Színház személyzete és hivatalnokai kara és a fővárosnak ezentúl egy színházzal kevesebbje lesz, mint eddig.

Kevesebbje lesz pedig egy színházzal, mely a valóságban két színház művészi terepnumát egyesítette magában. A népszínház színháza volt — különösen régebben és az operettek színháza volt — különösen újabban. Mint népszínház egyetlen volt a fővárosban és az országban, mint operettszínház a Király Színház mellett az operettirodalom legelső otthona volt. Voltna még ugyan egy harmadik operettszínházunk Budapesten: a Magyar Színház, de az, míg egyrészt az utóbbi időben mindinkább a dráma-irodalom felé hajol, másrészt, mivel szintén Beöthy László az igazgatója, mintegy csak kiegészítő és nem versenyző vállalata Beöthynek, a Király Színház tulajdonosának.

A Népszínház megszűntével tehát Budapesten egyetlen operettszínház lesz: a Király Színház. Ez a tény nemcsak a fővárosnak, hanem az egész országnak közönségét érdekli. A vidéki közönséget és színházakat különösen érdekli azért, mert e miatt be fog következni az, hogy a vidéki színházak nem fognak kapni új operetteket.

Magyarasata ennek a következő: A Népszínház megszűntével a Király Színház egyedüli operettszínháza lesz a fővárosnak. (A Magyar Színház ekkor már egyáltalában nem számít; Beöthy önmagának nem csinál konkurenciát.) A Király Színház pedig tudvalevőleg egy, legfeljebb két vagy három operettel szokta kitölteni az egész idényt. Ezeket az operetteket azután csak akkor engedli át a vidéki színház-

gatóknak, amikor már a fővárosban alaposan lejátszották. De ha hamarabb is engedné át, a vidéki színpad egy operettet nem adhat annyiszor, mint a fővárosi. Így tehát beáll az operett hiány. A vidéki színgazgató a budapestivel egyidőben alig kaphat meg egy új darabot; már a budapesti igazgató is elnevezte azt. Kénytelen tehát a budapesti színházak révén megszerezni az új darabokat, ami azt jelenti, hogy operetthez csak Beöthy Lászlónál juthat. Innen pedig csak kevés és félig már lejátszott operettet kaphat.

Tudják ezt jól a színgazgatók és félelemmel is néznek rá miatt a Népszínház átvétele elé. A vidéki színpadoknak fő kassza-darabjai az új operettek, ezekben pedig most igen nagy lesz a hiány. Pótolni ezt a hiányt a vidéki színgazgatók akkor tudnák, ha néhányan összeállva, Budapest megkerülésével szereznek új darabokat nemcsak a magyar íróktól, de külföldön is. Annyi mindenképpen bizonyos, hogy ez az operett-hiány igen nagy gondot okoz a vidék színgazgatóinak, akik, ha a drámával hatottak is, de mindig az operettekben éltek.

HIREK.

— A kormány erdővásárlása Aradmegyében. A *Pesti Napló* írja: Darányi földművelésügyi miniszter tárgyalásokat folytat, sőt talán már be is fejezte azokat, egy aradmegyei nagykiterjedésű erdőterületnek a megvásárlása dolgában. Ilyen formában kissé érthetetlen a miniszternek ez az újítása, mert az a kérdés merül föl, vajon mi szüksége van az államnak újabb erdőterületre? A kérdésre szakkörök azt a választ adják, hogy a kormány a szóban forgó erdőterületet, melynek faállománya jelentősen le van tarolva, azért akarja megvásárolni, mert azt bérbe akarja adni az erdő szomszéd-birtokosának, aki véletlenségből azonos József főherceggel, a kiskisjenői birtok urával. Állítólag József főherceg hajlandó az így megvásárolt erdőterületet, melyért a kormány egy millió koronánál nagyobb összeget akar fizetni, tízezer korona évi bérért vadászterület céljaira kibérelni. Az aradi és aradmegyei fatermelők körökben erről az erdővásárlási tervről mit se tudnak.

— Than Károly meghalt. Budapesti tudósítónk jelenti: Than Károly, az egyetemen a vegytannak nemrég nyugalmazott világhírű tanára, ma este svábhegyi villájában meghalt. A nagy tudóst három héttel ezelőtt félfoldali szélütés érte, amely azóta ágyhoz szegte. Tegnap este újabb szélütés érte, amely ma rövidesen kioltotta életét. Haláláról értesítették az Akadémiát, amely az egyetemmel együtt fogja a temetést rendezni. Az elhunyt professzor hetvennégy éves volt.

— Aradi hírlapiróbból miniszteri tanácsos. *Sólyom Andor*, volt aradi hírlapíró, aki Aradról az igazságügyminisztériumba került, mint a hivatalos lap legutóbbi száma közli, a király a miniszteri tanácsosi címet és jellegű adományozta.

— Közgyűlés előtt. A tanács mint állandó választmány ma délelőtt tartott ülést *Károlyi Gyula* gróf főispán elnöklésével s az előadók ismertették a szerdai közgyűlés tárgysorozatába felvett tárgyakhoz készített javaslatokat. A legtöbb megvitatásra kerülő kérdést ismertették már a bizottsági tárgyalás alkalmával. A Pakurár Simon és társai által kért dűlő-ut nyitást csak oly feltétel mellett ajánlja a tanács, ha az érdekeltek a megszerzendő terület költéseit vállalják. A dűlő-ut, mielőtt ismeretes,

Gutzjahr Mihály birtokából csere úján megszerzendő földdarabon akarták vezetni, de Gutzjahr időközben visszavonta ajánlatát. A második műegyetem kérdése ismét fel van véve a közgyűlés sorrendjébe *Müller Károly* Arad város országgyűlési képviselője által beadott indítvány következtében. A tanács azt javasolja, hogy a közgyűlés írjon fel a kormányhoz az iránt, hogyha a kérdés aktuálissá válik, akkor gondoljon Aradra. Az üzemeltettségét, mint azt megírtuk, a belügyminiszter felosztotta. A miniszteri döntés ellen a tanács semmiféle intézkedést nem tart szükségesnek. A polgári fiúiskola építése következtében valószínűleg még július hónapban rendkívüli közgyűlés is lesz. Az építési pályázat július hó 18-ikán jár le s azért azt javasolja a tanács, hogy vagy öt bízsa meg a pályázatok felett való döntéssel, vagy pedig mondja ki a közgyűlés, hogy július husz és huszonötödike között rendkívüli közgyűlést tart.

— Új főrendiházi tagok. A király *Chernel Gyula* és *Melner Béla* függetlenségi párti képviselőket legközelebb a főrendiház tagjaivá fogja kinevezni.

— Tanítók az ereklje muzeumban. Az aradi állami tanítóképző intézetben létesített tanítói továbbképző tanfolyamot vasárnap délután nyitották meg ünnepélyességgel. Jelen volt *Varjassy Árpád* kir. tanácsos, tanfelügyelő, *Láng Mihály* igazgató, *Szöllösy István*, *Keszer Károly*, *Wagner János*, *Nagy Károly* és *Zoltai Mátyas* tanárok, akik a tanfolyam előadói. *Láng Mihály* üdvözölte szép beszéddel az ország minden vidékéről idesszeregett tanítótságot, majd *Varjassy Árpád* megkérte őket az 1848-49-iki szabadságharc ereklje muzeum megalkotására. A tanítótag nevében egyik hallgató csinos beszédben köszönte meg az üdvözlést s ígért busgó munkásságot. Hátfőn délután tekintette meg a tanítótag az önvédelmi harc kincsét. *Varjassy Árpád* teremről-teremre vezette a tanítókat s nagy lelkesedéssel, kiváló történelmi érzéssel ismertette a szép emlékeket. Az erős hazafias érzéssel áthatott magyarázó előadás nagy hatással volt az azt megtekintő hatvan, az ország különböző vidékéről idejött tanítóra.

— A pápa enciklikája és a békési protestánsok. *Oroszadáról* írják: A békési ágostai hitvallású evangélikus egyházmegye *Veres József* esperes indítványára elhatározta, hogy a vegyes házasságot illető pápai brève miatt a kormánytól sürgős orvoslás kérése és hasonló eljárásra hívja föl a többi egyházmegyét is.

— Megszökött sikkasztó ügyvéd. Budapestről jelenti: A rendőrség ma délelőtt körözötvelet adott ki egy volt budapesti ügyvéd, *Dénes Endre* dr. ellen. *Dénes* egy fegyelmi ügyből kifolyólag eltávozott a fővárosból, anélkül, hogy az ügyvédi kamarának jelentést tett volna. Tegnap *Márton Gyuláné* kaposvári magánzónó feljelentést tett *Dénes* ellen, hogy egy rabított ügyből kifolyólag behajtott 8000 korona készpénzt elcsikkasztott. *Sándor László* rendőrkapitány, miután a nyomozás szerint *Dénes* Amerikába szökött, az iratokat áttette az ügyészséghez.

— Inger Szollimán kocsmaja. Biharvármegye *Kimpány* községének híres nevű földesura *Inger Szollimán* hónapok óta alig beszéltetett magáról s most egyszerre a nyilvánosság elé bukkant megint. Terjedelmes, több árkusos beadványa érkezett ma Biharvármegyéhez, még pedig a pénzügyminisztériumból, ahova furcsa folyamodást küldött az emir.

Messze Szomál trónjavesztett alkirálya ugyanis politikai jelentőségű kocsmaát akar nyitni a kimpányi szialák tövében. *Inger* Szol-

limán nem tud lemondani diplomáciát hivatásáról s kimpányi regényes magányában is a nép boldogításán töri a fejét. A magyar állam-eszme védelmére nagy isien mit is tehelne, de mi is volna célirányosabb: Italmérési jogot kér a szomáli fejedelem. Több iver indokolásban elmondja, hogy a románság háborgó tengerében milyen nehéz kulturmunkát végez ő a magyarságért, de a román agitátorokkal cimboráló kimpányi kocsmáros meghusidja minden törekvésé, mert *Schwarca* Elias kocsmájában egyenesen, s kétségbevonhatatlanul a nemzeti eszme táplálására mérik a pállkát. Erte meg a miniszter, és a kocsmára a haszárulók fészke.

Az ország politikáját a falusi kis kocsmákban inérik el a választások idején s ezért nagyfontossága és hivatása van *Inger Szollimán* indokolása szerint a magyar kocsmának. Mert ha az árendás a nemzeti eszmelel pátkál, akkor nemzeti eszmelel törekvések jutnak diadálra. *Inger Szollimán* ilyen magas szempontokból kéri a korlátlan italmérési jogot az államtól s hivatkozik rá, hogy 1906-ban már egy ízben megtagadta a kormány az ő kérelmének teljesítését minden indokolás nélkül. Azóta az emir rájött a kérelem megtagadásának politikai okaira.

— Egészségesen az öríttek házában. Budapesti tudósítónk jelenti: A „Nap” mal számában *Paál Sándor* volt statiszikal hivatali tisztviselő panaszát közli. *Paál* elmondja, hogy tizenkét hónapig volt ép elmével a lipótmezői tébolydába zárva és pedig amint állítja, egyenesen *Kossuth* Ferenc intézkedésére. A kereskedelmügyi miniszter ugyanis rokonságban áll vele: 1906-ban *Illés Gyula* építőmester azt mondotta neki, adja tudtára *Kossuth* rak, hogy a munkások között nagy ellene az elkeseredettség és nem lehetetlen, hogy merénylet készül ellene. *Paál* elment *Kossuth* hoz aki azonban nem volt otthon és így a *Pista* komornyiknak mondotta el a dolgot. Másnap detektívek jelentek meg nála s felkísérték a rendőrségre, ahol egy rendőrorvos közbejárásával amentők egyenesen Lipótmezőre vitték. Ott összesen tizenkét hónapot töltött, miközben egyszer megszökött, de visszavitték és csak nem régen bocsátották el. *Paál*, aki időközben élelmiszerveletet nyitott, most pert indított a kincstár és a tébolyda vezetősége ellen, kijelentvén, hogy neki semmi baja sem volt és csak tilozatos felsőbb parancsra zárták őt a tébolydába.

— Kartell az új bankalapítások ellen. Ugyanakkor, a mikor a budapesti bankok a vizsgálószámítás föltételével dolgában kartellbe állottak, a vidéken is alakult egy föltérő érdekes bankkegyesmény. A szatmár-németi pénzügyminiszter elhatározta, hogy a szatmári piac jó hírnevét fenyegető újabb bankalakítások ellen állást foglalnak. Az értekezlet kimondotta, hogy a mal naptól számlítandó öt éven belül Szatmárnémetiben létesítendő újabb pénzügyminisztérium alapításához segédkezet nem nyújt; egy esetleg alakulandó újabb pénzügyminisztérium létesítése céljából szövetségi alapító tagnak, vagy a netalán mégis megalakult újabb pénzügyminisztérium igazgatósági és felügyelő-bi ottsági tagjainak semmiféle címen újabb hitelt nem adnak. Ha öt éven belül mégis újabb pénzügyminisztérium alakulna, ezek részvényeit jegyezni, illetőleg megvenni nem fogják, sőt azok megvásárlásától még intézeteik tisztviselőit is eltiltják. Újabb pénzügyminisztérium részvényeire kölcsönt semmiféle alakban nem adnak. Ezt a megállapodásukat 1913. július 1-éig magukra és az általuk képviselt pénzügyminiszterekre kötelező erejűnek elismerik és azokat intézeteik tisztviselői által is szigorúan megtartatják. A bankigazgatóknak erre a határozatra az adott okot, hogy Szatmárnémeti-

tiben minden komoly alap nélkül szándékosnak újabb pénzügyi intézkedéseket alapítani, jölehet csak a közelmúltban volt kénytelen két jönevű pénzügyi intézkedést felfüggesztetni, a mennyiben nem bírt prosperálni a többi bankkal szemben.

— Az aradi kamara közgyűlése. Az aradi kereskedelmi és iparkamara 1908. évi július hó 9-én, (csütörtökön) délután fél öt órakor székházának nagytermében rendkívüli közgyűlést tart.

— Anarkisták és csendőrök harca. Schito-mirból jelentik: Ma itt egy anarchista banda nyomára jöttek. Mikor a csendőrök el akarták fogni őket, a banda tagjai erős ellentállást fejtettek ki. Lövések is történtek, melyek három anarkistát megölték, hármat megsebesítettek. Egy belehalt sebeibe. Az elfogottak száma 18.

— Felfüggesztett vizsga. *Szésvároseről* jelentik: Az itteni gimnázium igazgatósága a román anyanyelvű tanulóknak meghagyta, hogy a vizsgát hittanból is magyar nyelven kell le tenniük. A gör. kat. és gör. kat. hitoktatók ezt kifogásolták, az igazgatóság azonban nem engedett. A hitoktatók ekkor a nagyszabani püspöki konszisztóriumhoz fordultak, amely az ügyet a kultuszminiszterhez terjesztette fel. Mivel a miniszterium döntése mindaddig nem érkezett meg, az iskola igazgatója a román tanulókat hittanból nem bocsátotta vizsgálatra, egyúttal pedig tudomására hozta a román tanulóknak, hogy a jövő iskolai évtől fogva a hittant magyarul kell tanulniuk, mert különben nem veszik fel őket.

— A gyárak köréből. *Reich Pált, Reich B. Károly* aradi kereskedő fiát, aki eddig a *Wolfner Gyula* és társa bányászati cég főtisztviselője volt, a magáncégtől részvénytársasággá alakult *rozsnyói Markó-féle* bányászati vezérigazgatói állására hívták meg.

— Az új elemi iskolák berendezése. A gazdasági szék ma bontotta fel az új elemi iskolák berendezésére beérkezett ajánlatokat és úgy döntött, hogy a munkálatok két részre osztását hozza a közgyűlésnek javaslatba. E szerint három iskola berendezését az *aradi börtönépítési iparosok szövetségére* bizza 26407 korona, három iskoláét pedig 27082 korona ajánlati árért a *Czeiler és Szathmáry* cégnek adja ki.

— A temesvár—varjasi vasut. A temesvár—varjasi helyi érdekű vasut műtanrendőri bejárása a hó 7-én fog megtartatni és pedig a vasut és hajózási főfelügyelőség vezetésével, melynek képviselője minden valószínűség szerint a vasutat a hó 8-án adja át a közforgalomnak. A vasutvonal Temesvár—Józsefváros állomásból indul ki és az arad—temesvári vonal Szentandrás állomásáig vívő vonalrész peage felhasználásával Szentandrás, Hodony, Knéz, Baracháza, Kistelep, Kétfél és Kiszentpéter községek érintésével ér el Varjas állomásra. A vonalon magán négy új állomás épült fel: Hodony, Knéz, Baracháza és Kétfél. A felhasznált legnagyobb emelkedés öt méter 1000 méterenként és a görbületek legkisebb sugara 800 méter, a vonal hossza 285 km. és a peage használható vonalrész beudásával 43 kilométer. Az új vasutvonalnak kezelését a magyar kir. államvasut vállalta magára, amely forgalmi és pályafentartási szempontokból a szegedi üzletvezetőség hatáskörébe utalta. Egyelőre napi három vonatpár fog közlekedni. A vonatok Temesvárról Varjason át egész Valkányig fognak menni.

— A husvizsgálat rendezése. A husvizsgálat országos rendezése tárgyában készített szabályrendeletet *Darányi Ignác* fődmivvelésügyi miniszter most kiadott rendeletével augusztus elsején lépteti életbe. A szabályrendelet felől a husvizsgálatot és az azal kapcsolatos összes

teendőket és új megbízható alapra helyezi ezt a nagyfontosságú kérdést. A köz és állat egészségügyi szempontból egyaránt kiválóan fontos szabályrendelet tizenhárom fejezetben tárgyalja a szükséges intézkedéseket. Különkülön fejezetei vannak foglialva a közbiztonságra, a husvizsgálókra és azok képesítésére, a közfogyasztásra szánt állatok életben való vizsgálatára, a levágásra, a levágott állat husának és szervelnek vizsgálatára, a hus élvezhetőségének elbírálására, a hus kezelésére és bélyegzésére, a kifogásolt hus megsemmisítésére, a vágóhíztromra és a marhalevelekre, a mérsárszerek és húsárusítás ellenőrzésére, a hatóságai husszerekre, a husnemű és húskezelésmény elkészítésére és elárúsítására, a szárnyas, hal és vad ellenőrzésére, a hus belföldi szállítására vonatkozó intézkedések, végül a büntető és záróhatározatok. Az életbelépő rendelőben a miniszter külön is felhívja a törvényhatóságok figyelmét a szabályrendelet főbb intézkedéseire és részletes utasításokat ad a rendelet végrehajtására. A szabályrendeletet megfélelő szándékban küldik szét a hatóságok, városok, községek és szakközégek között való szétosztás végett.

— Leugrott a robogó vonatról. Gyoroki levelezőnk írja: Vasárnap délután az Aradról Erdélybe menő 606. számú személyvonattal utazott haza Bradán Nika kuvini illetőségű tizennyolc éves munkás. *Mondolák* és *Györök* között a 10. számú őrház után tarisznyája leesett a vonatról. Erre Bradán hirtelen felrúgta a kocsi ajtaját és a teljes sebességgel rohánó vonatról leugrott. Később a szolgálatát teljesítő pályabr találta meg az eszméletlenül fekvő embert. Rögtön jelentést tett Györök-Ménas állomás főnökségének, honnan *Klein Béla* dr. pályatorvos, ki első segélyben részesítette a szerencsétlenül járt munkást, *Mohay Ádám* állomásfőnökkel mentek ki a baleset színhelyére. A szerencsétlen ember súlyos agyrázkódást szenvedett, hordágyon szállították szülei lakására Kuvinba, hol este nyolc órakor meghalt.

— Veszett eb garázdálkodása. Csanádpalétról jelentik: Nagy riadalmat okozott a községben egy veszett eb garázdálkodása. A beteg állat három gyermeket mart meg, akiket a község felszállítottatott a Pasteur-intézetbe Budapestre. A község összes kutyáit el kellett pusztítani, mert sok kutyát is megfertőzött harapásával a kóbor eb.

— Nádpaták fürdő. Nádpaták gyógyfürdő mai hirdetését figyelembe ajánljuk t. olvasóközönségünknek. Nádpaták forrásainak és éghajlatának gyógyító erejét a nép már 50 év óta ismeri és mint páratlan csodás hatású gyógyfürdőt, rendkívül nagy eredményekkel használja. Éghajlata enyhe, kellemes meleg, mérsékeltén nedves, erdei levegő.

— Bélbajokban nyáron többnyire csecsemők szenvednek, kiknek gyomorbélesatornája vagy elégtelen, vagy túlbő táplálék által elgyengült. Oly gyermeknél, akiket „Kufeké” gyermekiszitál és tejjel táplálnak, sokkal ritkább a bélbaj, mint olyanoknál, akik csak tehéntejet, vagy más táplálószeret kapnak, mert a könnyen emészthető „Kufeké” gyermekiszit a gyomorbélesatornát kiméli és az erjedést megakadályozza.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Welsznál Aradon. 191.

● A kiváló bór- és kénforrás ●
SALVATOR
 vese- és hólyagbajoknál, köszvényes, csukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
 Természetes vasmentes savanyúvíz.
 ● Kapható ártanyai kereskedésben vagy a Szésvár-Lipőzei Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz 2. ●

TORVÉNYKEZÉS.

§ Huszonhat koronás perből — négyszáz-huszonhárom korona perköltség. Lapunk múlt szerdai számában ilyen címen megírtuk, hogy *Marta Sándor* dr. lippal ügyvéd Glück Nándor

ügyfelével szemben egy 26 koronás fizetési meghagyásból keletkezett perben négyszázhuszonhárom korona költséget számított fel. A per aktáiból utólag meggyőződünk, hogy információink téves volt, amennyiben ez a költség nem egy, hanem tizenhat perben merült fel.

SPORT.

+ Tacsaköverseny Ujaradon. A Délvidéki Kynogolgnusok és Ebkedvelők Egyesülete által rendezett kotorékversenyen szép számú közönség vett részt. A versenyben részt vett ebek az ország legjobb kotorék anyagát alkotják. A díjnyertes ebek között különösen kiemelendők a foxterrierek csoportjában: „Not Pardon Csörsz” drótszőrű kan. Tulajdonosa Cséh Ödön Budapest, „Lilli Animo Knickebein” simaszőrű kan. Tulajdonosa S. Kovách Sándor Ujarad, „Lilli Kutyaváry” simaszőrű kan. Tulajdonosa Binder Rezső Ujarad, „Ischerl von Buchberg” drótszőrű szuka. Tulajdonosa Forster Sándor Arad, „Donna Pannónia” simaszőrű szuka. Tulajdonosa Gutzjahr M. Arad, „Notpardon Csundilla” drótszőrű szuka. Tulajdonosa S. Kovách Sándor Ujarad. — A tacsok csoportjában: „Dudás I” simaszőrű kan. Tulajdonosa Ifj. Kraszl Endre Lippa, „Waldmann” és „Dachs” drótszőrű kanok. Tulajdonosa Reisenberger József Kelmák.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

A város július hó 8-án d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésén tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak folytatolagos sorrendje ez:

A belügyminiszter intévénye az 1908. évi köz költségvetés jóváhagyása tárgyában. — A városi végrehajtók kérvénye 2 korona 40 fillér napidíjaitnak 3 koronára való felemelése iránt. — *Gyurkovits* Mária tanítónő kérvénye rendkívüli fizetési előleg utalványozása iránt. — *Kovács* Antal kérvénye 300 korona személyes pótlék utalványozása iránt. — *Weber* Árpád számvédelmi irodák kérvénye segélydíjban való részesítésére iránt. — A tanács javaslata az április hónapban leírt állami adónak megfelelő községi adó leírása, illetve előírása tárgyában. — A tisztviselői ügyvezető betérjesztési *motoros vasut* igazgatóságával kötött terület használati szerződést jóváhagyás végett. — A tanács javaslata a *tisztviselői övadások* visszautalványozása tárgyában. — Polgármester előterjesztése *Heiler* János Hertschka ösztöndíjban részesített tanulóknak az iskolai év végén nyert bizonyítványa tárgyában. — *Bene* Kornél dr. egyetemi orvostudor kérvénye oklevelének kihirdetése tárgyában. — A városi tanács előterjesztési öv. *Tolán* Jánosné nyugdíj iránti kérvényét. — A városi tanács előterjesztése *Drecsán* György rendőr nyugdíjaztatása iránt. — U. az előterjesztése *Detári* István utegyongató nyugdíjaztatása iránt. — U. annak előterjesztése a Szabadság tér és Bathány utcában elhelyezendő beszálló aknák készítése iránt megtartott árlejtés eredményéről. — U. annak előterjesztése *Lits* Antal és társainak *habaret előadások* engedélyezése, illetve a népekes előadásokról szóló szabályrendelet módosítása tárgyában. — A tanács jelentése 50000 korona függő kölcsön engedélyezése tárgyában. — *Gadl* Márton hivatalosolga kérvénye négy heti szabadságidő engedélyezése tárgyában. — A szinügyi bizottság jelentése az 1907/8. évi téli szinidényről. — A városi tanács jelentése a hat új elemi iskolában szükségelt felszerelések beszerzése iránt megtartott árlejtés eredményének jóváhagyása iránt. — A városi tanács előterjesztése a *második polgári fiúiskola* építésének biztosítására kitűzött versenytárgyalás eredményének hatáskörében leendő jóváhagyása iránt. — Az *ipartanonciskola* bizottság kérelme 1908—1909. évi költségvetés jóváhagyása tárgyában. — A jogügyi bizottság jelentése *Krispel* Ludmilla kérvénye tárgyában néh. Weitzer János által fia részére hagyományozott 2000 korona utáni kamatok kiadása iránt. — *Baranyi* Antalné szül. Matyus Anna aradi lakosné kérelme szülészni oklevelének kihirdetése iránt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujtás a faeladás terén.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 6

A tülfát vásárló közönség már régebb idő óta panaszkodik, hogy a fának díszám szerint történő vételénél számos hiányt tapasztal. Így egyrészt ki van téve annak, hogy a legkülönbözőbb minőségű, silányabb fát kénytelen megvásárolni, másrészt pedig a mennyiségben is gyakori csúfodás éri.

A faeladás terén előforduló a hiányok megszüntetésére a Kádár és Böhm aradi vállalkozó cég a Radnai-úton most megnyitott telepén nevezetes ujtást léptetett életbe. A cég ugyanis az eddigi faeladási módszerrel szaktiva, azt a reformot létesíti, hogy a közönség kívánataira suly szerint is ad el fát. Ezzel az ujtással a cég azt akarja elérni, hogy a nehezen ellenőrizhető és nem mindig megbízható örendezér hátrányait kiküszöbölje a vásárlóknak egyforma minőségű, pontosan megállapított sulyú tűzifa anyagot szolgáltatasson.

A telepengedélyezési eljárás már befejezést nyert és a hatóság a telep megnyitását a ma megtartott helyszíni szemle után engedélyezte. A szemlén résztvettek: Sarlot Domokos főkapitány, Raicher Károly főjegyző, Tisch Mór dr. tb. főorvos, Virágh Lajos főmérnök és Sztankovics Milos tűzoltó főparancsnok. A telep ma nyílt meg a vendő közönség számára, amely bizonyára örömmel vessz tudomást a Kádár és Böhm cég ujtásáról és óni fog az alkalommal, hogy faszükségletét a neki legelőnyösebb módon elégítse ki. Már csak azért is, mert a cég saját erdeinek termelését juttatja közvetlenül a fogyasztó közönség rendelkezésére.

Budapesti ár- és ártékítés.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása —

Budapest, július 6.

Néhány ezer mm. 15—20 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél sárlat	2 órai sárlat
Busa októberre . . .	11.19—11.20	10.90—10.91
Zab októberre . . .	8.57—8.58	8.48—8.49
Rozs októberre . . .	9.23—9.24	8.19—8.20
Tengeri májusra . . .	7.17—7.18	7.04—7.05
Tengeri júliusra . . .	7.17—7.18	7.11—7.12

Zárul 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	118.—
Déli vasút	122.—

NYÁRI SZINHÁZ.

Kedd, 1908. évi július hó 7-én:

Tatárjárás.

Operette 3 felvonásban. Írta: Bakonyi Károly. Zenéjét: Gábor Andor verseire szerezte Kálmán Imre.

SZEMÉLYEK:

Lohonyay	Várnai Jenő.	Wallerstein	Leővey Leo.
Troszka	H. Harmath.	Gerő intéző	Delly Lajos.
Riza báróné	Wlassák V.	Bence	Kulcsár L.
Imrédi	Mártonfi R.	Elemériné	Zalay Margit.
Lőrentey	Hunyady J.	Idike	Kun Irén.
Elekcs	Ujj Kálmán	Székfi Bandi	Faludy K.
Poroszlay	Kertész D.	Turi	Ladislav J.
Mogyorósy	Sz. Rontay	Suták huszár	Eöry Lajos.

Kazdote 8 órákor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

A mai naptól fogva színházunkban kizárólag oly képek kerülnek bemutatásra, melyek még sehoh sem játszottak. Teljesen új műsor. Válogatott újdomságok.

Műsor 1908. július hó 7-én, kedden:

1. Bordeaxi léghajó-ünnepély. Tanulságos. — 2. A pupa sorajegyél. Humoros. — 3. A lovászlegény csinje. Dramai jellegű. — 4. Rövid szerencse. Bohózat. — Az ügyetlen pincér. Kacagiató. — 6. A tanácsnok büntette. Dráma. — 7. Automobilon Nizzzáig. Sportkép. — 8. A kísértés. Humoros. — 9. A soffór rémes álma. Mulatságos. Minden előadás alatt katonaszena játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

IDEGENEK ARADON.

— Július 6. —

Fehér Kereszt szálloda Albu Adám körjegyző Illádia — Koppert Dezső utazó Bécs. — Török Alajos mérnök Budapest — Mittsch István mérnök Temesvár. — Szegessé Ferenc utazó Budapest. — Rosenberg Mór utazó Budapest. — Antunovits József dr. orvos Szabadka. — Weiszberger Emil kereskedő Budapest. — Schwarz Márkus fakereskedő Budapest. — Székely Viktor lapkiadó Budapest. — Deutsch Samu utazó Budapest. — Pollák Adolf utazó Prága.

Központi szálloda. Novorschitz Aurél magánzó Beregsárrét. — Sugar Hugó hivatalnok Lippa. — Löw Adolf utazó Budapest. — Braun Gyula utazó Besztercebánya. — Stifmayer József gazdasági Domogyháza. — Adorján Marcel m. kir. számellenőr Lugos. — Nemesszegi László csendőrfőhadnagy Budapest. — Bocsy Sándor főgimnáziumi tanár Debrecen. — Löffler Béla magánzó Temesvár. — Bula Dezső képviselő Budapest. — Zsigmond Arpad bányamérnök Amina.

Vass szálloda Grosz Albert utazó Budapest. — Izeák Izó utazó Budapest. — Laki Viktor utazó Budapest. — Freinvitz Lipót utazó Budapest. — Schwarz Péter és Pál bérlők Pécska.

Pannonia szálloda. Szabó Ignác körjegyző Hertelendifalva. — Schmotz Mátyas fakereskedő Donasény. — Scheer Bde kereskedő Nagyhalmagy.

NYILTTER.

— Telefon 192. szám. —

Van szerencsénk a t. közönség szíves tudomására adni, hogy az odvosi és borosjenői erdőinkben termelt nagymennyiségű tűzifának u. m. cser-, bükk-, tölgy hasáb és dorongfa, továbbá különféle szerszámfaik értékesíthetése céljából

Aradon, Radnai-ut 22. sz. a.

(Probst-féle telepen)

faraktárt nyitottunk,

ahol kitűnő minőségű tűzifánkat öl és mázsza számra igen jutányos árak mellett árusítjuk.

Faraktárunkat a t. közönség szíves figyelmébe ajánlva, vagyunk

teljes tisztelettel

Kádár és Böhm.

Az „ÜSTÖKÖS“

a legjobb magyar vicclap.

Hetenkint 20 oldal, színes képek.

Előfizetés: Félévre (jul., dec.) 6 korona.

Negyedévre (jul., okt.) 3 korona.

Aki a félelvi előfizetést most beküldi, ingyen kapja az 1907. évi teljes bekötött évfolyamot. (700 oldal vice, kép, stb.)

Utaltványcim: Üstökös, Budapest V. ker. Szabadságtér II. 2348

Dr. WIENER GYULA

fogorvosi műtermét

Szabadság-tér 20. szám

Gróf Nádasdy palotába

helyezte át.

Rendel reggel 7 órától.

Pénzének
ellensége,

ki azt francia pezsgőért szerja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal előbbin kaphat.

108

Van szerencsém a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek tudomására hozni, hogy

Vécsey-utca 6. sz. alatt levő, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

lakatos műhelyemet

ajánlom becses pártfogásába. Elvállalok mindennemű szakmába vágó munkát úgy épületmunkákat, takaréktűzhelyek, sirkerítések elkészítését stb. Helybeli és vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítenek.

Tisztelettel

1785

KOMJÁTHY ISTVÁN

lakatos mester. Arad, (Vécsey-utca 6. sz.)

Kész tűzhelyek raktára.

A tavaszi idény beálltával melegen ajánlja a t. közönség figyelmébe duosan felszerelt raktárát finom kivitelű

Nap- és esernyőkben.

Nassan R.

nap és esernyő üzlete

Szabadság-tér, Rosenblüh mellett.

Ugyanott áthuzatok és javítások olcsón és jól eszközöltetnek.

Telefon 688.

FISCHER ÁRMİN

szobafestő és mázó

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat úgy helyben, mint vidéken. 1905

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

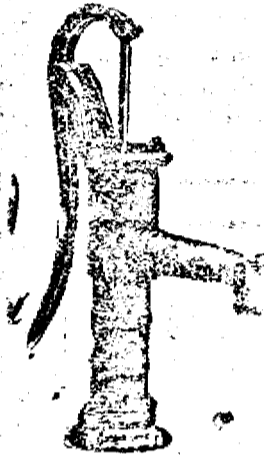
és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közégeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül

gummizott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 361

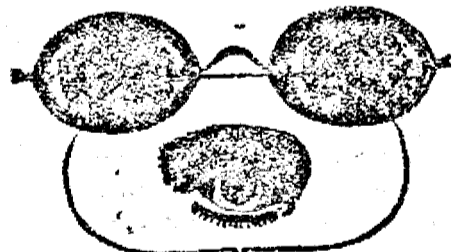
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látószerek

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindenféle órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindenféle színházi látószereket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb forgószemek, orrcsipek és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekenőbeka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részere, továbbá mindenféle hőmérők, mindenféle kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

Vese- és hólyagbajoknál minden vizet felülmul.
Kellemes, kissé savanykás ízű, vasmentesített, szénsavdús.
rendkívül üdítő asztali viz.

Orvosilag ajánlva. 5881 Orvosilag ajánlva.

Ivógyógmódrára használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemérence idült hurutjainál, bugyók- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:
Muschong buziási gyógyfürdő Igazgatósága Buziásfürdő.

NÁDPATAK gyógyfürdő

Jed, kénes és forrással megáldott fürdőhelye.
Pótolja Lúpic, Hall és Calc vizét.

Rheuma, köszvény, ischias lantalmaknál utólrhetetlen gyógyeredménnyel. Női betegségek, vérszegénység és idegességnél kiváló gyógyhatással. Idény június 1-től szeptember elejéig. Egy órai kocsit a pályaudvartól Nagyküllő vármegyében. Erdők, árnyékos sétányok, modern lakások, zene, első osztályu ellátás. Elő- és utóidényben tetemes árengedmény a szobaárakból. Vasuti állomása Alsó-Szombatfalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók. Postahivatala Nagy-Sink, napenkénti postaforgalommal. Prospektust bérmentve küld és mindennemű felvilágosításokkal a legnagyobb készséggel szolgál a fürdőkezelőség. 2381

A KI SZÉP AKAR LENNI,
használja egyedül a **Hajós-féle**
ARADI IBOLYA-CRÉMET,

mert a világ minden részéről jövő hálaíratok legjobban bizonyítják, hogy **ennél jobb szépítőszert nem létezik.**

Szeplő, májfolt, bibircs, bőrvörösséget és mindennemű arctisztatlanságot — varázsszerű gyorsan eltüntet. —

Ára egy tégelynek 1 korona.

Vigyázat: Csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessenek kérni és elfogadni.

Kapható a készítőnél: 241
HAJÓS ÁRPAD gyógyszerüzletében
Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben,
továbbá minden gyógyszerüzlet, illatszerüzlet és drogeriában.

Cement
hornyolt cserép
a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan!
Örökké tart!

Tégla, Cserép
legjobb minőségben állandóan raktáron 754

Pollak Sándor
tégla, cserép és cementárú gyárban

Mikakán.
Telefon 5-15.
Erzsébet-körút 37., I. em. Vároai iroda:

DELÉN,
szövet, zefir, ruhavászon, kreton, batiszt stb. gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor
szégnél 1604

Arad, Színház-épület.
Vidékre mintákat készséggel küldök.

Szakképzett, gyakorlott, óvadekkes
fűszerkereskedő
üzletvezetői

minőségben
azonnali belépésre kerestetik.
Kezdőfizetés K. 120. — Pályázatok városhatósági erkölcsi bizonyítvány csatolásával alulírott elnökségnek július 15-ig benyújtandó. 2404

Országos vasutas szövetség aradi kerületének fogyasztási szövetkezete
ARAD, Maros-utca.

Hair regenerator.
Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti szinét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem finnyú és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés megszűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszkol.
Ára 2 korona. 271

Földes Kelemen
gyógyszerüzlet Aradon.

Mentőszerkrények

járgány vagy motorikus cséplőgépekhez

a 2150/IV. b/1904. sz. miniszteri rendeletnek megfelelően összeállítva legjutányosabban kaphatók a

Vöröskereszt Drogeriában

ARAD, Weitzer János-utca 2. (Minorita-palota.) Vároai és megyei telefon 455

APRÓ HIRDETÉSEK.

Föltett szándékom volt

magyarozatot adni, de bánásmódja elriasztott. Belátom, hogy akkor nagyon hibáztam, nem akarattal, de félreértésből, vagy inkább meg nem értésből. Ebből következtethetem tanulmányozásának eredményét is. S talán véleményét is megváltoztatta!?

2483

Keresek

egy tisztességes, ügyes szobaleányt. Czim a kiadóhivatalban.

Keresek

3 gyermek mellé egy kisasszonyt, aki a német nyelvet bírja, előnyben részesül.

Zanonczok

felvétetnek ellátással Rothstein Mór fűszer és csemege kereskedésében Arad, Szabadság-tér 8. 2874

Jrnok

Megbízható, 30 éves, gyors és szép írással bíró vidéki hivatalnok Aradon keres bármily irodai foglalkozást fix fizetéssel, azonnali belépésre. Bármily szakmában elfogad felügyelői, raktárnoki vagy más írásbeli teendőkkel egybekötött állást. Cim a kiadóhivatalban. 2424

Kész butor eladás.

Ajánlom a n. é. közönségnek — felette jutányos ár mellett — kitűnő minőségű háló- és ebédlőszoba butoraimat. Varga József, Arad, Kápolna-utca 6. sz. 2427

Szerény nő 25.

Levele van.

8—10 sze.éty.

Levelek vannak.

Azonnali belépésre keresek

gabonaüzletembe egy 4 középosztályt végzett jó házból való gyakornokot kezdő fizetéssel. Weisz Adolf terménykereskedő, Ujarad. 2482

Kiadó

elegánsan butorozott kényelmes szoba. Szent László-u. 5. 2429

Egy német kisasszony

ajánkozik gyermekek mellé. Postrestant, nevelőnő! Arad, főposta. 2428

Magányos házat

3—4 szobával aug. vagy szeptemberre hasznosbérbe keresek. Hady Gyula állomásfőnök, Ternova. 2431

Kiadó Augusztus 1-re

több lakás, nagy raktár, asztalos műhely, bogárnak, lakatos műhelyek és bádognak stb. Wesselényi-utca 34. szám. Orosz L. M. háztulajdonosnál, II. udvar. 2480

Utikönyveket (Bádeker)

állandóan raktáron tart Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Weitzer János-utca. Arad és temesmegyei telefon 517. sz. 201

Eladó

kovaszinczi hegyen a motor megálló mellett 4 katasztrális hold termő szőlő teljes felszereléssel. Bővebbet Uj-Arad, Fő-ut 18., a tulajdonosnál. 2391

Jó üzlet és korcsma eladó.

Román községben házzal együtt oly helyen, hol ezentul nagyobb erdőmunkálatok lesznek, jelenleg is már sok munkás és állandó fuvarozás van, biztos ekzsztencia, betegség miatt a legkedvezőbb lefizetési feltételekkel eladó. Cim: Messer Simon Branyest, up. Facset. 2408

Fiatal asszony

olyan házvezetőnői vagy más állást keres vidéken, a hova 3 éves kisleányát magával vihetné. Igényei szerények. Cim a kiadóhivatalban. 2408

Gyakorlott írógépkezelő

keres délutáni foglalkozást. Cim a kiadóban.

Paulison

a Fülemüle völgyben, motor megállótól 12 percrenyire egy 6 éves 2 kis hold szőlő szakszerűen beültetve eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Kosztolányi András szőlőbirtokos, Paulis. 2410

Pécskán

az országut mentén, egy kitűnő forgalmu fűszer, korcsma üzlet és épület, lakóházzal és a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt örök áron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2409

Minden ujdonság

azonnal több példányban kapható 80,000 kötetes kölcsönkönyvtárban, heti 8 filléres kölcsön díj ellenében. A könyvek újak és tiszták. Terjedelmes jegyzékek vidékre is. Zenemű kölcsönző intézet. Kerpel Izsó könyv és papirkereskedése, Aradon. 212

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát jövedelmező ház. Bővebbet e lap kiadóhivatalában. 1918

Pörkölt szalonna,

légszárított, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Raubauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Lényeges árleszállítás

fehérnemű, vászon, chiffon és asztalneműeknél.

Megjegyezzük, hogy nem holmi kétes minőségű, hanem elsőrendű általunk garantált jó áru kerül olcsó eladásra.

Fentiekén kívül:

Czérna vászon maradékok

méterenkint 70—80 kr., egész vékony 90 kr.-ért. 30% megtakarítás.

Chiffon és madapolan maradékok

3 mt.-tól 6 méterig darabokban 27 és 32 krajcár méterre. Kiváló jó minőségűek.

3000 méter

egyféle egész finom batiszt chiffon 60 kr. helyett 45 krajcár.

Ritka alkalmi vétel!

Pamut vászon maradékok

erős szálú 30 krajc., közép szálú, minden fehérneműre alkalmasak, 32 krajcár méterre.

Fenti maradékok igen alkalmasak

Internátus

kelengye összeállítására.

Intézeti kelengye leány és fiuk részére

készen raktáron vannak vagy előnyös áron készíttetni vállaljuk.

Rosenblüh H. és Társa

divatáruház.

391

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a szép üde arc, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcüre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcüré ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedüli szer, mely 5—6-szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot hóhéhré teszi.

A Földes-féle MARGIT-CREME páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja lényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege“ nagy aranyérmét és díszoklevelet nyert.

A MARGIT-CREME, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készítte:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ár 1 korona.

291